

အောင်ဘော်နှင့် လေးလုံး*

[၁]

အိမ်နောက်ဖေး ဘူးစင်အောက်တွင် ‘ဟဲ့...နွား၊ ဒီနွားဟာ အရိုက်ခံရတော့ မယ်နော်’ ဟူသော အသံသည် ခဏခဏ မြည်နေသော်လည်း စင်စစ် ထိုဘူးစင်အောက်တွင် နွားတစ်ကောင်မျှ မရှိချေ။ နွားနှင့်တူသော သတ္တဝါပင် မရှိချေ။ ဘူးစင်အောက်သို့ သွားကြည့်လျှင်မူကား ဝါးခြမ်းပြားကို မြှောက်ကိုင် နေသော အသံရှင် အောင်ဘော်နှင့် အုန်းလက်ဖင်ပိုင်း အတိုတစ်ခုကိုသာ တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ အုန်းလက်ဖင်ပိုင်းသည် အောင်ဘော်၏ နွား ဖြစ်သည်။

အောင်ဘော်သည် ဆယ်နှစ်သားအရွယ် သူငယ်ဖြစ်သည်။ ယောင် ဖုတ်စုကလေးနှင့် ချစ်စရာကောင်းသည်။ ပါးအို့ ပြည့်ပြည့်ဖောင်းဖောင်းနှင့် သာ၍ ချစ်စရာကောင်းသည်။ ဆော့သည့်အရာတွင်ကား မျောက်ရုံးအောင် ဆော့တတ်သူ ဖြစ်သည်။

ဤနေ့ ညနေတွင် အောင်ဘော်သည် ဘူးစင်အောက်၌ တစ်ယောက် တည်း သူ၏ အုန်းလက်နွားနှင့် ဆော့နေသည်။ အုန်းလက်နွားကို ကြိုးတပ် ဆွဲ၍ ပတ်ချာလှည့်ကာ ပြေးသည်။ အပြေးရပ်လျက် တကယ့်လူကြီးဟန် အမူအရာဖြင့် သူ၏ အုန်းလက်နွားကို မညှာမတာ ဆင့်ကာဆင့်ကာ ရိုက် သည်။ ‘ဟဲ့နွား... ဒီနွားဟာ အရိုက်ခံရတော့မနော်’ ကြိမ်းသည်။ ‘သြော်...

* ဂန္ထလောက မဂ္ဂဇင်းတွင် “အောင်ဘော်” ဟုသာ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဒီနွားကလဲနော်’ ဟု ညည်းသည်။ အောင်ဘော်သည် ထိုသို့ နှုတ်ကလည်း မြည်၊ မြည်တိုင်းလည်း မြည်သည်ထက် တုတ်ချက်က ပိုသဖြင့် ဘာမျှ မမြည် မအော်တတ်သော အုန်းလက်နွားသည် ပျော့စိစိပင် ဖြစ်နေချေပြီ။ အောင်ဘော်မှာလည်း သူ၏ ကစားစရာနှင့် စိတ်ဆိုးလိုက်၊ စိတ်ပျက် တက်တက်လုပ်လိုက်၊ ပတ်ချာလှည့် ပြေးလိုက်နှင့် အတော်ကြာအောင် ဆော့နေသည်ဖြစ်ရာ မောလှရောမည်။

ထိုအခိုက် မည်းကြောင်ကြောင် အရောင်ရှိသော ခွေးတစ်ကောင် သည် မီးဖိုဆောင်အောက်မှ လန့်ပြေး ပြေးထွက်လာ၍ ဘူးစင်အောက်သို့ ရောက်လာသည်။ အောင်ဘော်ကို စိန်းစိန်းကြည့်သည်။ အောင်ဘော်သည် ထိုမည်းကြောင်ကြောင်ခွေးကို ပြန်ကြည့်၍ “ဒီခွေး ဘယ်က ခွေးလဲ” ဟု တွေးနေလေသည်။ ထိုခွေးသည် အမြီးကို မနှန့်၊ သူ့ပါးစပ်ကို ဟလိုက်၊ ပိတ်လိုက် ပြုနေသည်။ အောင်ဘော်သည် ခွေး၏ပါးစပ်ကို သေသေချာချာ ကြည့်သည်။ ထို့နောက် မတွေးတတ်အောင်ဖြစ်သဖြင့် မီးဖိုဆောင်၏ ခုံပြင်ပေါ်သို့ ဒရောငါးပါး ပြေးတက်ကာ ထိုခုံပြင်မှနေ၍ ခွေး၏ ပါးစပ်ကို သေသေချာချာ ကြည့်ပြန်သည်။ ခွေး၏ပါးစပ်သည် ဟလိုက် ပိတ်လိုက်၊ ပိတ်လိုက် ဟလိုက် လှုပ်ရှားနေသည်။ ပါးစပ်ကို ဟလိုက်သော အခါတိုင်း သွားဖြူဖြူ၊ လျှာနီနီ၊ အာနီနီတို့ ပေါ်လာတတ်သည်။

ထိုသို့လျှင် အောင်ဘော်နှင့်ခွေးတို့ အပြန်အလှန် ကြည့်နေကြစဉ် ခွေးဖြူဖြူတစ်ကောင်သည် မီးဖိုဆောင်အောက်မှပင် ပြေးထွက်လာ၍ ထို မည်းကြောင်ကြောင် ခွေးအနီးသို့ သွားသည်။ ဝပ်လိုက်၊ ခုန်လိုက် ပြုသည်။ အောင်ဘော်သည် မျက်လုံး မျက်ဆန် ပြူးလျက် ‘ဟဲ့-ကျားဘို၊ ကြည့်စမ်း နင့်ကို ကိုက်လိမ့်မယ်’ ဟု အော်လိုက်သည်။ အောင်ဘော်၏ အသံကို ကြား သောအခါ ခွေးနှစ်ကောင်သည် နှစ်ဖော်တွဲကာ ဘူးစင်အောက်မှ အသာ ထွက်သွားကြသည်။ အောင်ဘော်သည် အတန်ကြာ ကြက်သေသေလျက် နေမိသည်။ ထိုနောက် အိမ်တွင်းသို့ပြေးဝင်၍ သီတင်းကျွတ်ပွဲတော်အမီ မီးပုံးချိုးနေကြသော လူဝိုင်းတွင် ဝင်ရှုပ်တော့သည်။ အုန်းလက်နွားမှာကား

ထိုတစ်ညနေအဖို့ ဘူးစင်အောက်၌ ငြိမ်းချမ်းစွာနေ၍ တစ်ည၌ ကုန်ရတော့သည်။

[၂]

အောင်ဘော်သည် အဘိုး၏မြေး ဖြစ်သည်။ အဘိုးအိပ်လျှင် လိုက်အိပ်သည်။ အဘိုး နံနက်ထလျှင် လိုက်ထသည်။ အောင်ဘော်သည် သူ့အဘိုးကို ချစ်သည်။ သို့ရာတွင် တစ်ခါက သူ့အဘိုးကို ရွံ့ခဲ့ဖူးသည်။ ချစ်သည်ကား အိပ်ရာဝင်ခါနီးတွင် အဘိုးက ပုံတိုကလေးများ ပြောလေ့ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ငလက်မ၊ မယ်ဒွေး၊ ရွှေယုန်နှင့်ရွှေကျား၊ မောင်ပေါက်ကျိုင်း၊ ငမိုးရိပ်မိကျောင်း၊ သီတာ ရာမ ဒဿဂီရိဘီလူး၊ ဘုတ်တလုတ်ရေကန်သို့ ရေလာကစားတတ်ကြသော နတ်သမီးခုနစ်ဖော်နှင့် အဘိုး၏ ချိုပြုံးသော မျက်နှာတို့သည် အောင်ဘော်၏ စိတ်တွင် အမြဲတွဲလျက် ထင်နေလေသည်။ ထို့ကြောင့် အောင်ဘော်သည် သူ့အဘိုးကို ချစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

တစ်ခါက ရွံ့ဖူးသည်ကား သူ့အဘိုးသည် ‘ဪ... ဒီလောကကြီးမှာ ဘာမှ အနှစ်သာရ မရှိပါကလား။ အိုရ၊ နာရ၊ သေရတာပဲ။ နိဗ္ဗာန် ရွှေပြည်ကိုရောက်မှ အေးငြိမ်းခြင်း သုခအစစ်ကို ခံစားရမှာပဲ။ ဒီလူ့ဘဝမှာ နေရသမျှ ဒုက္ခချည်းပဲ။ ဘယ်သား၊ ဘယ်သမီး၊ ဘယ်မြေးကိုမှ မခင်တွယ်ချင်ဘူး။ နင်တို့ဟာ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ ရန်သူတွေပဲ’ စသည်ဖြင့် ညည်းတတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အောင်ဘော်သည် “အိုရ၊ နာရ၊ သေရတာပဲ” ဟူသော စကားအဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်သော်လည်း ထိုစကားတို့သည် အဘိုး၏စကား ဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းသောစကား ဖြစ်မည်ဟု လက်ခံလိုက်၏။ “ဘယ်သား၊ ဘယ်သမီး၊ ဘယ်မြေးကိုမှ မခင်တွယ်ချင်ဘူး” ဟူသော စကားကိုမူကား အောင်ဘော် နားလည်သည်။ ထို့ကြောင့် အောင်ဘော်သည် သူ့အဘိုးကို တစ်ခါက ရွံ့ခဲ့ဖူးခြင်း ဖြစ်သည်။ ရွံ့ခြင်းသာမက ဝမ်းနည်းခြင်းပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် အောင်ဘော်၏ ရွံ့ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းတို့သည် အောင်ဘော်၏ စိတ်ထဲ၌ တိတ်တဆိတ် ပျောက်ကွယ်သွားသလိုလို ရှိခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “ဘယ်သား၊ ဘယ်သမီး၊ ဘယ်မြေးကိုမှ မခင်တွယ်ချင်ဘူး” ဟု ညည်းတတ်သော သူ့အဘိုးသည် တစ်နေ့တွင် အယု၏ ကော်ဖီဆိုင်မှ ရေနွေးပူ အလောင်ခံလိုက်ရ၍ တအိုင်အိုင် အော်ကာ အိမ်သို့ ပြန်ပြေးလာသော ကျားဘိုကို မြင်သောအခါ ကော်ဖီဆိုင်ထဲသို့ ဒေါသရဲရဲနှင့် ဆင်းသွား၍ ‘နင်တို့ ထောင်ကျချင်သလား၊ တိရစ္ဆာန် ညည်းဆဲမှုနဲ့ တရားစွဲရမလား’ ဟု ကြိမ်းဖူးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ပျာယီးပျာယာ အိမ်သို့ပြန်လာ၍ ဆီအိုးထဲမှ ဆီအနည်းငယ်ကို ခွက်ထဲသို့ ထည့်ပြီးလျှင် မန်းမှုတ်ပြီးနောက် ကျားဘို၏ အနာကို ကြက်တောင်ဖြင့် ဖြည်းဖြည်းစွာ ဆီမန်းလိမ်းပေးဖူးလေသည်။ အောင်ဘော်သည် သူ့အဘိုးကို ထိုကဲ့သို့သော အဘိုးဟု သိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူ၏ ရွံ့ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းတို့သည် သူ့စိတ်ထဲ၌ တိတ်တဆိတ် ပျောက်ကွယ်သွားသလိုလို ရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

[၃]

ဤနေ့နံနက် မိုးမလင်းခင် မြေးအဘိုးနှစ်ယောက် အိပ်ရာမှ ထနှင့်ကြလေပြီ။ အဘိုးသည် မီးဖို၌ ရေနွေးအိုး တည်နေသည်။ အောင်ဘော်သည် အမေးအမြန်း ထူချင်လာသည်။

‘အဘ...ကျွန်တော်... ပန်းကန်တွေ ဆေးလိုက်မယ်နော်’

‘အေး...အေး... ကြည့်ဆေးကွယ့်၊ ပန်းကန်တွေ ကွဲကုန်မကွယ့်။ ငါ့မြေးဖို့ အဘ မနေ့က ပန်းကန်သေးသေးတစ်လုံး ဈေးက ဝယ်လာခဲ့တယ်။ အရပ်တွေနဲ့ကွယ့်...’

‘ဒါလား အဘရဲ့’

‘မှန်း...အေး အေး’

‘အဘ ပန်းကန်ကလည်း တရုတ်စာတွေနဲ့’

‘မင်းကွယ်...တယ် စကားများသကိုးကွယ်။ အဘ လက်တောင် အပူလောင်သွားပြီ...’

အောင်ဘော်သည် ကလေးသံနှင့် ကျိတ်၍ ရယ်လိုက်လေသည်။ အဘိုးသည် မီးထိုးလျက်၊ အောင်ဘော်သည် ပန်းကန်ဆေးလျက်။ အတန်ကြာလျှင်-

‘အဘ’

‘ဟေ အေ’

‘မနေ့ညနေတုန်းကလေ ပါးစပ်တလှုပ်လှုပ်နဲ့ ခွေးမည်းတစ်ကောင် နောက်ဖေးကို လာတယ်’

‘ဟေ အေ ဟုတ်လား၊ ဘယ်က ခွေးလဲကွယ်’

‘ဘယ်ကခွေးလဲတော့ မသိဘူး။ သူက ကိုက်ချင်တယ် အဘရဲ့၊ သူ့ပါးစပ်က လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ်နဲ့။ နို့ပေတဲ့ ကျားဘိုကိုတော့ သူ မကိုက်ဘူး’

‘ဟေ...ဟုတ်လား’

‘နို့ပေတဲ့ ကျွန်တော် ဒီခွေးကို နာနာရိုက်လွှတ်မယ်၊ သူ့ပါးစပ်က လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ်နဲ့။ သူက ကိုက်ချင်တယ်၊ သူက ကျားဘိုစားတဲ့ ထမင်းကို လုစားမှာ...’

‘မလုပ်ပါနဲ့ကွယ်။ ကဲ...ကဲ...မင့်ပန်းကန်တွေ ဆေးပြီးပလား၊ အိမ်ရှေ့ကို ယူခဲ့ကွယ်၊ ပန်းကန်တွေ ကွဲကုန်မကွယ်’

နေရောင် ပွင့်လာသဖြင့် မြေးအဘိုးနှစ်ယောက်သည် အိမ်ရှေ့ ခေါင်းရင်းနေရာတွင် လက်ဖက်ရည်တစ်အိုးနှင့် ထိုင်ကြလေသည်။ ပဲပြုတ်သည် လာသဖြင့် ခေါ်ဝယ်ပြီးလျှင် လက်ဖက်ရည်သောက်ကာ၊ ပဲပြုတ်စားကာ နေကြလေသည်။ အောင်ဘော် လက်ဖက်ရည်နည်းနည်း သောက်၍ ပဲပြုတ်များများ စားသည်ကိုကား အထူး ပြောဖို့လိုမည် မဟုတ်ချေ။

‘ဟော...ဟော...ဟိုခွေးပဲ၊ ဟိုခွေးပဲ။ အောင်မယ်...သူက ကျားဘို ခေါင်းပေါ်ကို ခုန်တက်တယ်၊ နင်...သေပေတော့’

‘ဟဲ့...ဟဲ့...ဟဲ့...မလုပ်ပါနဲ့ဟဲ့၊ အောင်ဘော်ရဲ့။ မလုပ်ပါနဲ့ဟဲ့’
အောင်ဘော်သည် မိမိဆုပ်ကိုင်ထားသော ဝါးလုံးတို့ကို ပစ်ချ၍
နေရာသို့ ပြန်လာသည်။

‘မင့်မလဲကွယ်...သူတို့ဘာသာ နေပူစာလှုံရင်း ကစားနေတာ။
ထိုင်ကွယ်...ထိုင်ကွယ်...ပဲပြုတ်တွေ အများကြီး ကျန်နေသေးတယ်။ ကဲ...
ကဲ...လွေးလိုက်စမ်း...လွေးလိုက်စမ်း...’

‘ကျွန်တော် ဒီခွေးကို မြင်ကတည်းက ရိုက်ချင်တယ်၊ သူ့ပါးစပ်က
လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ်နဲ့။ သူက ကိုက်ချင်တာ အဘရဲ့၊’

‘မကိုက်ပါဘူးကွယ်...ငါ့မြေးကသာ သူ့အနား မသွားနဲ့၊’

‘သူ့ပါးစပ်က ဟလိုက် ပိတ်လိုက်နဲ့။ အဘ မြင်တယ် မဟုတ်လား၊’

‘သူငယ်နာကြော ဆွဲနေတယ် ထင်ပါရဲ့ကွယ်...မရိုက်ပါနဲ့၊’

‘နောက်ပြီးတော့ သူ့နဖူးမှာ အဝါကွက်ကလေးနှစ်ကွက် ရှိတယ်၊’

‘အေး...အေး...နဖူးမှာ အဝါကွက်ကလေးတွေရှိတဲ့ ခွေးကို
လေးလုံးလို့ ခေါ်တာပေါ့။ စားကွယ်... စားကွယ်၊ မရိုက်ပါနဲ့ မြေးရယ်’

[၄]

အဘိုးက မရိုက်ပါနဲ့ဟု တောင်းပန်ထားသော်လည်း အောင်ဘော်သည်
ပါးစပ် ဟလိုက် ပိတ်လိုက် ပြုသော ခွေးကို မြင်တိုင်း လိုက်ရိုက်လေ့
ရှိသည်။ အိမ်က ကျားဘိုကိုလည်း ထိုခွေးနှင့် တွဲတွဲ တွဲတွဲ နေရမည်လား
ဟု ဒေါသထွက်၍ ခြေထောက်နှင့် ကန်လေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ကျားဘိုသည်
အကန်ခံရတိုင်း နှာသံပါပါ ညည်းလျက် ကြမ်းပေါ်၌လှဲ၍ ခြေကလန်
လက်ကလန်နှင့်သာ အကန်ခံလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အောင်ဘော်သည်
ကျားဘိုကို မကန်ချင်တော့ချေ။

တစ်ခါသော် အောင်ဘော်သည် သူမုန်းသော မည်းကြောင်ကြောင်
ခွေးကို ဘူးစင်အောက်ရှိ ထင်းပုံအကွယ်မှ နေ၍ စောင့်သည်။ ထိုခွေးသည်

ဘူးစင်အောက်သို့ မယောင်မလည် ရောက်လာသည်။ အောင်ဘော်သည် ထင်းချောင်းတစ်ချောင်း ကောက်ယူ၍ ထိုခွေးဆီသို့ တစ်အားကုန် ပစ်လွှတ်လိုက်သည်။ နားထင် ချက်ကောင်းကို မှန်သဖြင့် ခွေးသည် ချာလပတ်လည်သွားပြီးလျှင် သနားစရာ ငယ်သံပါအောင် အူ အော် အော်၍ လွှတ်ရာသို့ ထိုးတိထိုးကန်း ပြေးပါလေ၏။ အောင်ဘော်သည် အလွန် ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်သွားသည်။ ထိုခွေးသည် ထိုနေ့မှစ၍ လေးရက်တိတိ အိမ်သို့ မလာတော့ချေ။ သို့ရာတွင် အောင်ဘော်မှာ တစ်မျိုး စိတ်ပူရပြန်သည်။ ထိုလေးရက်အတွင်းတွင် ကျားဘိုလည်း အိမ်သို့ ပြန်မလာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စားခွက်တွင် ထမင်းအပြည့် သိုးလျက်သာ နေလေတော့သည်။ အောင်ဘော်သည် အိမ်အနီးအနားတွင် ကျားဘိုကို တအိုအို အော်ခေါ်၍ ရှာကြည့်သည်။ မတွေ့ချေ။

ငါးရက်မြောက်နေ့တွင် ထွက်ပြေးသော ခွေးနှစ်ကောင် ပြန်လာကြသည်။ ထိုနေ့တွင် ကျားဘိုနှင့် မည်းကြောင်ကြောင်ခွေးတို့ကလည်း ဘူးစင်အောက်သို့ ဝင်အလာ အောင်ဘော်ကလည်း မီးဖိုဆောင်မှ ဘူးစင်အောက်သို့အဆင်း ပက်ပင်းပါ တွေ့ကြသည်။ မည်းကြောင်ကြောင်ခွေးသည် အောင်ဘော်ကို မြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုက်နက် သုတ်ခြေတင် ပြေးလေတော့သည်။ ကျားဘိုကား မပြေး၊ အောင်ဘော်ထံသို့ အမြီးနှန့်ကာ လာ၍ အောင်ဘော်ကို နှာခေါင်းနှင့် နမ်းကာ၊ လျှာနှင့် လျက်ကာ မြူးထူးခုန်ပျံနေသည်။ အောင်ဘော်သည် ကျားဘို၏ လည်ပင်းကို အားရပါးရဖက်၍ ကျောကိုသပ်ရင်း ‘ကျားဘို...နှင့် ဘယ်သွားနေသလဲ...နှင့် ထမင်းစားရရဲ့လား...နှင့် ဟိုခွေးနဲ့ မပေါင်းနဲ့၊ ဟိုခွေးက နင့်ကို ကိုက်မှာ။ ကြည့်စမ်း...နှင့် အတော်ပိန်သွားတယ်၊ လာ...လာ...’ ဟု ဆို၍ ကျားဘိုကို မီးဖိုဆောင်ထဲသို့ တရွတ်တိုက် ဆွဲသွင်းသည်။ ထိုနောက် ထမင်းကို ငါးနှင့်နယ်၍ ကျွေးလေသည်။ ကျားဘိုကား ထမင်းစားချင်ဟန် မပြချေ။ အောင်ဘော်သည် ကျားဘို၏ နှုတ်သီးကို ဆွဲ၍ အတင်းအစားခိုင်း၏။ ကျားဘိုသည် ငါးဖတ်များကိုသာ

ရှာစား၍ အစားရပ်နေသည်။ ‘တယ်...ဒီခွေးဟာ စားဆိုင်ရင် မစားဘူး၊ မစားနဲ့ဟယ်...မစားနဲ့ဟယ်’ ဟု မြည်တွန်လျက် ကျားဘိုကို ခြေထောက်နှင့် ကန်ပြန်သည်။ ကျားဘို ထွက်ပြေးပြန်လေ၏။

အောင်ဘော်သည် ကျားဘို ထွက်ပြေးရာဘက်သို့ လိုက်ကြည့်ရင်း ဘူးစင်အောက်သို့ ဆင်းလာသည်။ အရာတစ်ခုကို ခလုတ်တိုက်မိသဖြင့် ခြေရာသွားသည်။ ခလုတ်တိုက်သည့် နေရာကို ကြည့်လိုက်ရာ ထင်းချောင်း တစ်ချောင်းကို တွေ့သည်။ အောင်ဘော်သည် လွန်ခဲ့သော လေးငါးရက်က ပါးစပ် ဟလိုက် ပိတ်လိုက်ပြုသော မည်းကြောင်ကြောင်ခွေး၏ နားထင် ချက်ကောင်းကို မှန်သော ထင်းချောင်း ဖြစ်မှန်းသိ၍ ထိုထင်းချောင်းကို ကောက်ယူလိုက်သည်။ ထိုထင်းချောင်းသည် အလျားတစ်တောင်နီးပါး ရှည်၍ သူ့လက်သီးတစ်ဆုပ်စာလောက် ရှိသည်။ ထိုနေ့က သူမှန်းသောခွေး ချာလပတ်လည်ကာ ငယ်သံပါအောင် အူအော် အော်ပြေးသည်ကို အောင်ဘော် သတိရလာသည်။ ထို့ကြောင့် အောင်ဘော်သည် ထင်းချောင်းကို ပြန်ကြည့်သည်။ ထို့နောက် ထင်းချောင်းကို ပစ်ချ၍ ချက်ချင်းပင် အိမ်ပေါ်သို့ ပြန်တက်သွားသည်။

နောက်တစ်နေ့တွင် အောင်ဘော်သည် ပါးစပ် ဟလိုက် ပိတ်လိုက် ပြုသောခွေးကို အိမ်နံဘေး၌ တွေ့ပြန်သည်။ ထိုခွေးသည် အောင်ဘော်ကို မြင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဒုန်းချ၍ ပြေးပြန်သည်။ အောင်ဘော်သည် ပြေးသော ထိုခွေးကို ငေးမောကာ ကြည့်၍ တွေ့နေသည်။ နောင်အခါများတွင် လည်း ထိုခွေးသည် အောင်ဘော်ကိုမြင်တိုင်း ဒုန်းချ၍ ပြေးတတ်လေရာ အောင်ဘော်မှာ စိတ်မကောင်း ဖြစ်ရသည်။ ထိုခွေး အမြင်မခံဝံ့အောင်ပင် ဖြစ်ရရှာသည်။

ဤသို့ဖြင့် သီတင်းကျွတ်၍ တန်ဆောင်မုန်း ရောက်၊ နတ်တော် ကူးပြီးလျှင် ပြာသိုသို့ ချဉ်းလာခဲ့သည်။ ခွေးအူခြင်း၊ မာလကာသီးနဲ့ သင်းခြင်း၊ မီးပုံးထွန်းခြင်းတို့ ရပ်စဲ၍ တပို့တွဲလ ထမနဲထိုးခြင်းပင် စ လာလေပြီ။

[၅]

တစ်မနက်တွင် အောင်ဘော်တို့ မြေးအဘိုးသည် အခါတိုင်းကဲ့သို့ အိပ်ရာမှ အစောကြီး ထ၍ ရေနွေးအိုး တည်ကြသည်။

‘အဘ...ကျွန်တော် ပန်းကန်တွေ ဆေးလိုက်မယ်နော်’

‘အေး...အေး...ကြည့်ဆေးကွယ့်၊ ပန်းကန်တွေ ကွဲကုန်မကွယ့်။ အဘ မနေ့က ငါ့မြေးဖို့ ပန်းကန်သေးသေးတစ်လုံး ဝယ်လာခဲ့တယ်၊ နတ်သမီးရုပ်နဲ့ကွယ့်’

‘ဒါလား...အဘရဲ့’

‘မှန်း...အေး...အေး’

‘ဒါမှ လှတာ... အဘရဲ့’

နေရောင် ဝင်းဝါလာလေသည်။ မြေးအဘိုးနှစ်ယောက်သည် အိမ်ရှေ့ ခေါင်းရင်းသို့ သွားရန် ပြင်နေခိုက် ခွေးကလေးတစ်ကောင်၏ အော်သံသည် ဘူးစင်အောက်မှာ ကျည်ကျည်ကျာကျာ မြည်လာသည်။ အောင်ဘော်သည် အပြင်သို့ ပြေးထွက်သွား၏။ အဘိုးလည်း နောက်က လိုက်သွားသည်။ အောင်ဘော်သည် ဘူးစင်အောက် ထင်းပုံအနီးတွင် တအိုင်အိုင် မြည်အော်ကာ ချည်နဲ့စွာ တွားသွားလျက်နေသော ခွေးကလေးတစ်ကောင်ကို တွေ့၍ ချီမ ပွေ့ယူကာ ခုံပြင်သို့ ပြန်လာသည်။ ခွေးကလေးသည် လှလည်း လှသည်၊ ဝလည်း ဝသည်၊ အမွှေးလည်း ချောသည်။ မည်းကြောင်ကြောင်တွင် ကျားဘို၏ အဖြူကွက် ပါသည်။ ကျောတွင် အဝါစင်း အနည်းငယ် ပါသေးသည်။

ခွေးကလေးသည် အောင်ဘော်၏ လက်တွင်း၌ ငိုကာယိုကာ တစာစာ အော်မြည်လျက် နေသည်။ ထိုအခိုက်တွင် ပါးစပ် ဟလိုက် ပိတ်လိုက်ပြုသော ခွေးသည် ဘူးစင်အောက်သို့ ရုတ်ခြည်းရောက်လာသည်။ ဤတစ်ခါတွင် ထိုခွေးသည် အောင်ဘော်ကို မြင်သော်လည်း ထွက်မပြေးတော့ဘဲ ပါးစပ်ကို ဟလိုက် ပိတ်လိုက်ပြုလျက် အောင်ဘော်ကို ကြည့်နေသည်။ ‘ဪ... သူ့သားကလေးကိုး’ ဟု ဆို၍ အောင်ဘော်သည်

ခွေးမကြီးကို ပထမအကြိမ် ပြုံးကြည့် ကြည့်လိုက်သည်။ ခွေးကလေးကိုလည်း ကြမ်းပေါ်၌ ချ၍ ကြင်နာယုယစွာ လက်ဖြင့် သပ်ပေးသည်။ ခွေးကလေးလည်း အင်္ဂါတိတ်သွားသည်။ ခွေးမကြီးသည် အောင်ဘော်ကို စူးစိုက်ကြည့်ရင်း ပါးစပ်ကို ဟလိုက် ပိတ်လိုက်ပြုလျက် ပထမအကြိမ် အမြီး နှုတ်လေသည်။ ‘သူ့ကလေးကို ပြန်ပေးလိုက်ပါ အောင်ဘော်ရာ’ ဟု အဘိုးက ဆိုသဖြင့် အောင်ဘော်သည် ခွေးကလေးကို မြေမှာ အသာ ချပေးလိုက်သည်။ ခွေးမကြီးသည် ခေါင်းကို နှိမ့်ကာ သားငယ်ဆီသို့ မရဲတရဲလာ၍ သားငယ်ကို လျှာဖြင့် လျက်လေသည်။ တစ်ခါ တစ်ခါ အောင်ဘော်ကို မော့ကြည့်သည်။ ‘သူ့ပါးစပ်က လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ်နဲ့၊ သူ ကိုက်ချင်တယ် ထင်ပါရဲ့ အဘရယ်...’

‘တယ်ခက်သကိုးကွယ့်၊ မင်း... သူ့လို လုပ်ကြည့်စမ်း’

အောင်ဘော်သည် သူ့ပါးစပ်ကို ဟလိုက် ပိတ်လိုက် လုပ်ကြည့်သည်။

‘ကိုင်း... ငါ့မြေး... အဘကို ကိုက်ချင်သလား...’

‘ဟာ ...အဘကလဲ’

အဘိုးသည် လည်ချောင်းထဲမှ ခွဲသံပါပါ ရယ်လိုက်သည်။ အောင်ဘော်သည် ခွေး သားအမိကိုကြည့်၍ ကြည့်မဝ ဖြစ်နေသည်။

နောက်တစ်နေ့နံနက်တွင် အောင်ဘော်၏ ကျယ်လောင်သောအသံကို ကြားရသည်။ ထိုအသံကား ‘လေးလုံးရေ...အို...အို...ကျားဘိုရေ...အို...အို...’ ဟူသော အသံ ဖြစ်လေသတည်း။

နတ်ပြည်က ဝတ္ထု (တာဝတိံသာ ခေတ်စမ်းဘောသံ)

လူ့ပြည်တွင် သက္ကရာဇ် ၁၂၉၆ ခု တော်သလင်းလဆုတ် ၉ ရက်နေ့ နံနက် အချိန်တွင် “ကသစ်ပွင့်ကာ ဝတိံသာ သူရာနိုင်နိုးနိုး” ဟူဘိသကဲ့သို့ တာဝတိံသာသို့ စစ်ပြုလာမည်ဖြစ်သော အသူရာ နတ်စစ်သည်တို့အား ကင်းစောင့်အဖြစ်ဖြင့် စောင့်ကြည့်လျက်နေရသော ပုဏ္ဏက နတ်ဘီလူးသည် ကင်းလှည့်ရင်း လူ့ပြည်နားသို့ ချဉ်းကပ်လာသဖြင့် ဆူညံစွာ ပြောဆိုနေကြသော တက္ကသိုလ် ဖလားလု ဘောပွဲသတင်းကို ကြားလိုက်မိလေသတည်း။ ထိုထူးခြားသော သတင်းကို ကြားခဲ့သော ပုဏ္ဏကလည်း သိကြားမင်းထံသို့ အသူရာတို့ မပေါ်လာသေးကြောင်း ကင်းလှည့် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန် တာဝတိံသာသို့ တက်လာသောအခါ နန္ဒာကန်ပေါင်ရိုးပေါ်တွင် ခေါင်းချင်း ဆိုင်ကာ တိုင်ပင်နေကြသော မိတ်ဆွေ မာတလိ၊ ဝိသကြိုနှင့် ပဉ္စသီခ နတ်သားတို့ကို မြင်လိုက်လေ၏။

ပဉ္စသီခ နတ်သားမှာ သုရိယဝစ္ဆနတ်သမီးသည် အလွန် လှပကံ ကိုးကြောင်း၊ ယခုထက်တိုင် ဗေလုဝနတ်စောင်းဖြင့် မြှောက်ပင့်ဖွဲ့နွဲ့၍ နောက်ပိုးသော်လည်း မအောင်မြင်သေးကြောင်း၊ သူ့အတွက် အများကြီး စိတ်ညစ်ရကြောင်းများကို ပြောပြလျက် နေလေ၏။ မာတလိနှင့် ဝိသကြိုတို့ မှာလည်း ငေးမောကာ နားထောင်၍ နေကြသတည်း။

ပုဏ္ဏကလည်း မိမိ၏ သိန္နောမြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာ၍ ‘အို-အချင်း...ကိုကြီးသီသီ၊ သီသီ၌ နေ့စဉ်တစေ၊ ဝန်တိုသော နတ်သမီးကိုသာ စွဲလမ်းလျက် နေဘိတကား။ ပင်ပန်းလေစွ’ဟု ဆိုလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ ပဉ္စသီခနတ်သားလည်း မော့ကြည့်၍ ‘အချင်း ပုဏ္ဏက-သင်ကား သင်ချစ်ကြိုက်သော ဣရန္တတီကို ရပြီးသဖြင့် ငါ့အား ကဲ့ရဲ့ ပစ်တင်သည်မှာ မသင့်လျော်လေ’ ပြန်ပြောလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ ဝိသကြိုလည်း ‘အချင်းပုဏ္ဏက... ငါတို့အား မနှောင့်ယှက်ကုန်လင့်၊ ငါကား နန္ဒာကန် ဆန်းကြယ်ခြင်းကိုသာ ရှုစားလျက် နေလေသည်’ ဆိုပြန်၏။ ပုဏ္ဏကလည်း ‘ကြွပါမည် အချင်းတို့၊ သို့ရာတွင် အကျွန်ုပ် လူ့ပြည်မှ သတင်းတစ်ခု ပါလေသည်’ဟု ဆိုရာ မာတလိနတ်သားလည်း ပုဏ္ဏကအား မေးလေ၏။

ပဉ္စသီနတ်သားသည် ရည်းစားပူမိနေသောကြောင့် ဘာမျှ မကြားလို၊ ဝိသကြိုမှာလည်း ရေကန်၏ ဆန်းကြယ်မှုကိုသာ ရှုလျက် နေလေသည်။ မာတလိမှာကား ရထားမှူး ဖြစ်နေသည့် အားလျော်စွာ ဟိုစပ်စပ် သည်စပ်စပ် သိလို၏။ (ဒရိုင်ဘာတို့၏ သဘောတည်း။) ထို့ကြောင့် မာတလိလည်း အပန်းတကြီး မေးသတည်း။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏက ကလည်း လေသံကြားနှင့် တက္ကသိုလ်ဖလားလုပွဲ ဘောသတင်းကို လင်းကျင်းလိုက်လေသတည်း။ လင်းကျင်းပြီးသည်၏ အဆုံး၌ ဝေဇယန္တာ နတ်နန်းသို့ သိန္နောမြင်းကို ရှေးရှုနှင့်လေ၏။ လူ့သတင်းကို နတ်ချင်း ဆောင်လိုက်ခြင်းပင်တည်း။

သတင်းကို ကောင်းစွာနာယူပြီးသော မာတလိက ဤသို့ ဆို၏။ ‘အချင်း မောင်ပဉ္စသီ၊ အမောင်သည် ထိုတက္ကသိုလ်ဘောလုံးပွဲကို ကြည့်သင့်၏တကား။ လူသားပြည်၌ ဤမျှလောက် ကျော်စောသော ဖလားပွဲ၏ ဂုဏ်ကို ချီးကျူးပြောဆိုသွားသော ပုဏ္ဏက၏ စကားကို မယုံမကြည် မရှိရာ။ အမောင် သွားရောက်ရှုစားမိပါက အမောင်၏အဆွေသည် ပြေအံ့တကား’ ဤသို့လျှင် မာတလိနတ်သားလည်း ပဉ္စသီခအား နှစ်သိမ့်စေပြီးနောက် ဝိသကြိုအား ဤသို့ ဆိုပြန်၏။ ‘အချင်းဝိသကြို၊ အမောင်ကား ဆန်းကြယ်မှု

တို့ကို ဖန်ဆင်းတတ်သူ ဖြစ်သည်ကား မှန်၏။ သို့ရာတွင် လူ့ပြည်၌လည်း ဆန်းကြယ်မှုတို့လည်း များစွာ ရှိကုန်၏။ အို-ဝိသကြုံ၊ ထလော့ ...ထလော့’ ဟု ဆို၍ သုံးဦးသော နတ်သားတို့လည်း ဝေဇယန္တာရထားပေါ်သို့ တက်ကြ လေ၏။ ရထားလည်း လေ၏အဟုန်ဖြင့် ဘီအေအေဘောကွင်းသို့ ရုတ်ခြည်း နှင်ထွက်သွားလေသတည်း။

နောက်တစ်နေ့တွင် သိကြားမင်းသည် ဝေဇယန္တာရထား၏ နံရံတွင် ရွံ့ကွက်ကြီးတစ်ကွက်ကို တွေ့ရှိသဖြင့် မာတလိကိုခေါ်၍ စစ်ဆေးရာ မာတလိမှာ အံ့အားသင့်လျက် နေလေ၏။ ရထားခိုးစီးမှုလည်း ပေါ်လေ၏။ နတ်သားသုံးပါးတို့ “ချောက်” ကျကြလေသတည်း။ (ထိုရွံ့ကွက်မှာ အခြား မဟုတ်၊ ထိုနေ့ညနေက တက္ကသိုလ်ဘောအသင်း ကပ္ပတိန် ကိုဝင်းသည် ဘောလုံးကို မြှောက်၍ ကန်လိုက်ရာ ရထားနံရံကို ထိမှန်သော ရွံ့ကွက် ပင်တည်း။ ထိုမှန်စဉ်အခါက လေထဲ၌ ပန်းဆိုင်ဆွဲထားသကဲ့သို့ တည်နေ သော ရထားမှာ ငြိမ်ခနဲပင် ဖြစ်သွားလေသေးသည်။ မာတလိ နတ်သား လည်း သုဇိတာမိဖုရားကြီးကို ကပ်လေသည်။ သုဇိတာမိဖုရားကြီးလည်း သနားသဖြင့် သိကြားမင်းအား တောင်းပန်ရာ ‘အဘယ်ချစ်မငြီး သုဇိတာ၊ ငါသည် သင့်အား မိဖုရားတကာတို့ထက် မြတ်နိုးချစ်ခင်ပါ၏။ အသင်လည်း ငါ့အား မြတ်နိုးချစ်ခင်ပါမူ သင်းတို့အတွက် မတောင်းပန်လေလင့်၊ သည်းခံ ၍ အေးချမ်းစွာ စံလေလော့’ ဟူသော စကားကိုသာ ရသဖြင့် သုဇိတာမိဖုရား လည်း လက်မှိုင်ချကာ နေရရှာသတည်း။

သိကြားမင်းလည်း ‘မောင်နတ်သားတို့၊ အမောင်တို့၌ လူသားတို့၏ ဘောပွဲကို ကြည့်သည်လည်း တစ်ပြစ်။ ရထားခိုးစီးသည်လည်း တစ်ပြစ်။ ဤနှစ်ပြစ်သည် ရှိ၏တကား။ အမောင်နတ်သားတို့ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ အကြောင်း ရှိသေးသနည်း’ ဟု မေးပြန်၏။ ထိုအခါ မာတလိလည်း ‘မှန်လှ ပါ၊ ထိုဘောပွဲကို ကြည့်စဉ်အခါက ကျွန်တော်တို့သာ ကြည့်သည် မဟုတ်ပါ။ ဝါဝါဝတ်များလည်း ပါပါသေးသည် ဘုရား’ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

သိကြားမင်းလည်း “အင်း ဝါဝါဝတ်များပင် ကြည့်လျှင် သင်းတို့ကို အပြစ် မဆိုသာပြီ” ဟု စဉ်းစားမိသဖြင့် ‘ကောင်းပြီ၊ မောင်နတ်သားတို့၌ ရထား ခိုးစီးသောအမှု ရှိသေးသည်။ ဆိုစရာ ရှိသေးသလော’ ဟု မေးပြန်၏။ ထိုအခါ မာတလိနတ်သားသည် အားတက်လာ၍ ‘မှန်လှပါ၊ အရှင်ဘုရား၏ ရထား ကို စီးနင်းသွားသဖြင့်သာ ဘောပွဲကို မိရုံရောက်ရှိပါသည်။ လူသားတို့မှာ မွန်းတိန်းချိန်လောက်ကစ၍ ကျပ်နေကြပါသည် ဘုရား’ ဟု လျှောက်တင် ပြန်ရာ သိကြားမင်းလည်း ‘ကောင်းပြီ...မောင်နတ်သားတို့၊ အမောင်တို့ ကြည့်ရှုခဲ့သော ဘောပွဲနှင့် အလားတူ ဘောပွဲကို မကြာမီ ကျင်းပမည် ဖြစ်သော ငါ၏ ကသစ်သဘင်၌ ခင်းကျင်း ပြသရမည်။ အကယ်၍ ငါ ကိုယ်တော် သဘောကျပါမူ အမောင်တို့အား အပြစ်ဒဏ်မှ လွတ်မည်’ ဟု တစ်ချက်လွတ် အမိန့်ပြန်၍ မျက်နှာတော် လွဲသွားလေသတည်း။

မာတလိနတ်သားလည်း ‘အမောင်ဝိသကြိုနှင့် ပဉ္စသီခတို့၊ နောင် တော်၏ တာဝန်ဖြင့် ကုန်လေပြီ။ မောင်တို့၏ တာဝန်လက်စွမ်းများကို ပြဦးလော့’ ဟု ဆိုရာ နတ်သားနှစ်ဦးတို့လည်း အသီးသီးဝန်ခံ၍ ခွဲခွာသွား ကြလေသတည်း။ ထိုနေ့မှစ၍ ဝိသကြိုနတ်သားသည် မြင်းမိုရ်တောင်ခြေ ရင်းသို့ ဆင်း၍ စိတ်ကူးခန်းဝင်လျက် နေလေသည်။ ပဉ္စသီခ နတ်သားမှာ လည်း မိမိ၏ဘုံဆောင်ကို လုံစွာပိတ်၍ ဗေလုဝန်တံစောင်းကို စမ်းသပ်ခါ တီးခေါက်နေလေသတည်း။

များမကြာခင် ကသစ်သဘင် ကျင်းပမည့်နေ့လည်း ကြိုလာလေ၏။ ကသစ်ပင်ရင်းတွင် နတ်သမီး၊ နတ်သား ပရိသတ်အပေါင်းတို့လည်း စုဝေး လျက် ရှိကြလေပြီ။ သိကြားမင်းလည်း ဧရာဝတီ ဆင်တော်ကိုစီးလျက် မိဖုရားလေးပါး ခြံရံကာ ကြွလာတော်မူ၍ ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းအပ်သော ဗန္ဓုကမ္မလာ မြကျောက်ဖျာပေါ်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူလေသတည်း။

ဝိသကြိုလည်း နတ်တို့၏ တန်ခိုးဖြင့် တက္ကသိုလ်ဘောပွဲကို ဖန်ဆင်း ပြလိုက်လေ၏။ သိကြားမင်းလည်း ကစားသူတို့၏ ဖျတ်လတ်ပုံ၊ လျင်မြန်

ပုံများကို မြင်မိသောအခါ ‘ဝိသကြုံ၊ လူသားတို့၏ပြည်၌ ယခုကဲ့သို့ ဖျတ်လတ် လျင်မြန်သော လူသားများ ရှိပါ့မလား။ ယခင်တစ်ခါ နော်ရထာမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် ရွှေစည်းခုံဘုရားကို ငါ့ကိုယ်တော်နှင့် တကွ နတ်အပေါင်းတို့ ဝိုင်းဝန်း၍ တည်ပေးစဉ်အခါက ကျန်စစ်သား၊ ငထွေးရှူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီး သူရဲကောင်းတို့ကို ငါ မြင်ဖူးခဲ့ပြီ။ သို့ရာတွင် ဤလူများလောက် မဖျတ်လတ်ပါတကား’ ဟု လက်ဖျားတခါခါနှင့် မိန့်တော်မူလေသတည်း။ နတ်ပရိသတ်အပေါင်းတို့လည်း သောင်းသောင်းဖြဖြ ဟစ်အော်ကြွေးကြော် ဩဘာပေးကြလေသတည်း။ နတ်တစ်ပါးမှာ အော်ဟစ်ရင်း လက်ကတီးကြားမှ ချွေးယို၍ စုတေရရှာ၏။ ထိုအခိုက်တွင် သိကြားမင်းလည်း ပုဏ္ဏကကို မြင်လိုက်သဖြင့် အခေါ်စေလွှတ်တော်မူ၍ ပုဏ္ဏက ရှေ့တော်သို့ ရောက်လာသောအခါ ‘ဟဲ့-ပုဏ္ဏက၊ ငါသည် သင့်အား အသူရာ နတ်စစ်သည်တို့၏ အလာကို စောင့်ကြည့်ရန် ယုဂန္ဓိရ်တောင်စောင်းတွင် ထားသည် မဟုတ်လော။ အဘယ်ကြောင့် ဤနေရာသို့ ရောက်လာသနည်း။ နင် ဒဏ်သင့်အံ့’ ဟု ကြိမ်းဝါးလေ၏။ ထိုအခါမှ ပုဏ္ဏကကလည်း ဒူးတုပ်၍ ‘မှန်လှပါ၊ စိုးရိမ်တော်မူပါနှင့် ဘုရား။ အသူရာ နတ်စစ်သည်တို့မှာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ ကန်သော ဘောသံကို ကြားရုံမျှနှင့် ဤအသံကား ကက္ကဋ္ဌ စည်သံထက် ပြင်းလှ၏ တကား။ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းစွာတကား’ ဟု မြည်တမ်းကာ လက်လွတ် ထွက်ပြေးကုန်သဖြင့် ၎င်းတို့အား စောင့်ကြည့်ရန် မလိုတော့ကြောင်းပါ ဘုရား’ ဟု လျှောက်ထားလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ သိကြားမင်းလည်း လွန်စွာ အားရတော်မူပြန်သတည်း။

ဘောပွဲကို ခင်းကျင်းပြသပြီးသောအခါ သျှောင်ငါးလုံးကို ချောမွတ်နေအောင် ထုံးထားသော ပဉ္စသီခနတ်သားလည်း ဗေလုဝနတ်စောင်းကြီးကို ပိုက်လျက် သိကြားမင်း၏ ရှေ့တော်မှောက်သို့ ရောက်လာလေ၏။ ထိုအခါ နတ်ပရိသတ် အပေါင်းတို့သည် ‘ဘောပွဲကောင်းသည်ကို ဤနောက်ပိုး

မျက်နှာရူး နတ်သားသည် နောက်ပိုးသီချင်းနှင့် ဖျက်လာပြန်တော့မည်။ အရှက်နည်းလေစွာ ဟု တီးတိုးကြ၏။ မေးငေါ့ကြ၏။ မျက်စောင်းလည်း ထိုးကြသတည်း။ သုရိယဝစ္ဆနတ်သမီးမှာလည်း ‘ဤနောက်ပိုးနတ်သား ငါ့အား ရှက်စရာကောင်းသော သီချင်းတို့ဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ဦးမှာ တကား’ ဟု တစ်ကိုယ်တည်း ညည်းညူ၏။ ရှက်လည်း ရှက်၏။ တခြားသို့ ထ သွားချင်၏။ သို့ရာတွင် နတ်သမီးတို့ ကာယိန္ဒြေပျက်ယွင်းမည် စိုးသဖြင့် ထိုင်နေရှာ လေသတည်း။

သို့ရာတွင် ပဉ္စသီခနတ်သားလည်း ဗေလုဝစောင်းကြိုးများကို စမ်းသပ်လိုက်သောအခါ နတ်ပရိသတ်တို့လည်း ကြက်သေသေလျက် နေကြလေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယခုခတ်လိုက်သော နတ်စောင်းသံမှာ ကြားနေကျဖြစ်သော ဥဿဘ၊ ခေဝတ၊ ဆဇ္ဇ၊ ဂန္ဓာရ စသော နွားလား ဥဿဘ၊ မြင်း၊ ဥဒေါင်း၊ ဆိတ်တို့ မြည်သောအသံနှင့်တူသော အသံများ မဟုတ်။ တစ်ခါမျှ မကြားဖူးသေးသော ဘောသံနှင့်တူသော သာယာသော အသံ ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်တည်း။ ပဉ္စသီခနတ်သားလည်း ဘောကို ခြေနှင့် ခတ်လိုက်သောအသံ၊ နှစ်ယောက်ကြားတွင် လှကြ၍ မြည်ထွက်သောအသံ၊ ဂိုးတိုင်ကို ထိရိုက်၍ မြည်ထွက်လာသောအသံ အမျိုးမျိုးတို့ကို တီး၍ ပြလေသတည်း။ နတ်ပရိသတ်တို့သည် များစွာ နှစ်သက်ကြလေသတည်း။ တစ်ဖန် သီဆိုလိုက်သော သီချင်းမှာလည်း ကြားနေကျဖြစ်သော ပေါင်တန်က ဘယ်လို၊ လည်ပင်းက ဘယ်သို့၊ ပန်းနှစ်ပွင့်က ဘယ်နည်း စသော သုရိယဝစ္ဆ နတ်သမီးကို ချီးကျူးသော စောင်းချင်းဂါထာများ မဟုတ်။ တစ်ခါမျှ မကြားဖူးသော ဂိုးစောင့်ကိုကိုလေးက ဘယ်လို၊ ဆီဘာရတ်နှင့် လက်စထရိန်းတို့က ဘယ်သို့၊ ဘွန်ဘောက်၊ ကိုဇွေ၊ မန်ရီးတို့က ဘယ်နည်း၊ ကိုယုတ်ကွင်း၊ ကိုကံညွန့်၊ ကိုဝင်း၊ စတီဗင်၊ ကိုမောင်ကလေးတို့က ဘယ်လို ဘောလုံးကို ယူပြီး ဘယ်လို ဂိုးသွင်းလိုက်တာလား စသော တာဝတိံသာ ခေတ်စမ်းဘော သီချင်းများပင်တည်း။ ဩဘာသံကြီးလည်း ဆူညံသွားလေသတည်း။

ယင်းကဲ့သို့လျှင် ကသစ်သဘင်၌ တာဝတိံသာ ခေတ်စမ်းဘောသံ
ဘောသီချင်းများကို သီဆိုတီးခေါက်ပြီးသည့်အဆုံး၌ သုရိယဝစ္ဆနတ်သမီး
လည်း ပဉ္စသီခနတ်သား၏ နောက်သို့ ကောက်ကောက်ပါအောင် လိုက်သွား
ရာ နောင်အခါတွင် ၎င်းတို့နှစ်ဦးသည် နတ်တို့၏ အခမ်းအနားဖြင့် မင်္ဂလာ
ဆောင်ကြလေသတည်း ဟူ၍။ အဲ-ဒါလိုများ ကိုယ်တို့လူတွေရဲ့ဂုဏ်ကို
ရွန်းရွန်းဝေနေအောင် လေပေါပေါနဲ့ လျှောက် “ဖြီး” လိုက်ရရင် သိပ္ပံကိုဝက
‘ကွယ့်...ကိုဇော်ဂျီရဲ့၊ မောင့်စာဟာ လွန်လွန်းသည်ပင်’ လို့များ ပြောဦး
မလား မပြောတတ်ပါဘူးဗျာ။

[ဘောလုံးပွဲ အောင်တော်မူမှတ်တမ်း၊ ၁၉၃၄]

သော့တွဲနှင့် နတ်ရုပ်

[၁]

‘မိန်းမတန်မဲ့ ပွီး ပွီး မြည်အောင် နှပ်ညှစ်တာရယ်၊ နားရွက်ထဲမှာ သနပ်ခါး
ခြောက်တွေ မစင်တာရယ် ငါ ရွံသကွာ’

‘ဒါကတော့ ကိုကြီးချုပ်ရာ၊ အန္တရာယ် လွယ်မထားကောင်းဘဲကိုဗျ၊
အနို့ ...နှပ်တွဲလောင်း ကျလာတော့ ဘယ်နှယ်လုပ်မလဲ’

‘မင့် သနပ်ခါးခြောက်တွေကကောကွာ’

‘ကိုကြီးချုပ်ကလည်းဗျာ၊ ကတ်သီးကတ်သတ်၊ အပြစ်မဟုတ်တာ
ကို အပြစ်လုပ်နေပြန်ပါပြီ။ သနပ်ခါး ညတိုင်း လိမ်းအိပ်လို့ပေါ့ဗျာ၊ ဟဲ
...ဟဲ...ဟဲ’

‘ခပ်အေးအေး နေစမ်းပါရစေကွာ’

ကိုချုပ်သည် ငြင်းပယ်သံဖြင့် နှုတ်ဖျားက ထိုသို့ ညည်းလိုက်သော်
လည်း စိတ်မျက်စိ၌ကား မရွှေ့ပွင့်ကို တရေးရေး မြင်နေမိသည်။

မရွှေ့ပွင့်သည် ဒေးဒရဲသူ၊ ပွဲကတော် မုဆိုးမ၊ အသက် လေးဆယ်
ကျော် လေးဆယ့်တစ်နှစ်အတွင်း၊ သားသမီး မရှိ၊ လုံးချင်း။ ကိုယ်ဟန်
တောင့်တင်းလှသည်။ ကျားခေါင်းလက်ကောက်ကို ဝတ်၏။ ဆေးပေါ့လိပ်
သောက်တတ်၏။ ကွမ်း စားတတ်သည်။ ကွမ်းစားသောအခါ လက်ညှိုး
တစ်ခု၊ လက်မတစ်ခုဖြင့် နှုတ်ခမ်းကို သပ်လေ့ ရှိသည်။ ယိုအခါ ငါးပူတင်း
ပါးစပ်ကလေးနှင့်ပင် တူတော့သည်။ သူ၏ကိုယ်မှ အမြဲလိုလို တောင်တန်

ရပြန်တာအုပ်စိုက်

ကြီးနဲ့ မွေးနေသည်။ စကားပြောသောအခါ ပျော့ပျော့ ပျော့ပျော့နှင့် အာလေးလေး ပြောတတ်သည်။

ကိုချိပ် အလည်လာစဉ်က ကိုချိပ်ကို လက်ဖက်ရည်ကြမ်း၊ လက်ဖက်၊ ငါးပုပ်ခြောက်များနှင့် တရိတသေ ဧည့်ခံဖူးသည်။ ကိုချိပ် လက်သုတ်ရန် ဗီရိုကို သော့ဖွင့်ပြီးလျှင် လက်သုတ်ပဝါကို ထုတ်ချပေးဖူးသည်။ ကိုချိပ်သည် သော့တွဲကို သေသေချာချာကြည့်၏။ သော့ပေါင်း တစ်ဆယ့်နှစ်ချောင်း၊ ငွေနားဖာကလော်၊ ငွေသွားကြားထိုးတို့ကို မြင်သည်။ သော့ကွင်းတွင် ပဝါဖြူတစ်ထည် ချည်လျက်ရှိသည့်အပြင် အရိုးဖြူ စိပ်ပုတီး တစ်ကုံးလည်း ကွင်းလျှောပတ်လျက် ရှိလေသည်။ ဧည့်ခံစဉ်က မရွှေ့ပွင့်သည် ကိုချိပ်၏ ဝဲဘက် ဘေးတိုက်ထိုင်၍ ဧည့်ခံသည်။ သော့တွဲကို ပန်းပေါ်သို့ ပစ်တင်ထားသဖြင့် သော့အပေါင်းတို့သည် မရွှေ့ပွင့်၏ ကျောကို မှီ၍ ကိုချိပ်ကို တစေ့တစောင်းကြည့်ကာ မျက်စပစ်နေသည်နှင့် တူလေသည်။ ပဝါဖြူနှင့် စိပ်ပုတီးတို့ကား ရင်ဘတ်ဆီတွင် တွဲလွဲခို၍ ဣန္ဒြေရစွာ နေကြသည်။

[၂]

‘ရှက်စရာ ကွယ်တို့ရယ်၊ ဒီအကြောင်းကို လာမပြောကြစမ်းပါနဲ့’

‘မမပွင့်ရယ် မမပွင့်မှာလည်း ရှေးဘုန်း ရှေးကံက အကျိုးပေးလာ တဲ့အတိုင်း ကြီးမြင့်တိုးတက်ဖို့၊ ကျွန်မတို့အရပ်မှာလည်း ကျက်သရေ ရှိဖို့ ပါပဲ။ ဪ...ကိုကြီး ကိုလွမ်းပြေ ရှိစဉ်တုန်းကတော့ ကျွန်မတို့အရပ်မှာ သူပဲ ဦးစီးခေါင်းဆောင်ပြုပြီး သင်္ကြန်အခါဆိုရင်လည်း ဇီဝိတဒါန နွားအိုများ ကို လွှတ်လို့၊ ကဆုန်လကျရင်လည်း မင်းညီနောင် လှည့်လို့၊ အရပ်ဇာတ်မှာ ဆိုရင်လည်း သူပဲ အုပ်စီးတာပဲ။ ဪ...မျက်စိထဲမှာ မြင်နေသေးတော့’

‘အေး-အေး... ကိုလွမ်းပြေကတော့ ကုသိုလ်လည်း မပြတ်ရ၊ အက အခုန် အတီး အမှုတ်လည်း ဝါသနာပါသအေး’

‘ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်မတို့က မမပွင့်ကို အခု တိုက်တွန်းနေရတာပါ။ အရပ်လည်း ကျက်သရေရှိပါတယ် မမပွင့်ရယ်’

‘တော်ပါအေ... ညည့်လူက ပုဆိုးခါးပုံကလေး မ ကာ မ ကာနဲ့ ငါ အင်မတန် မြင်ပြင်းကတ်တယ်’

‘ဪ... သူတို့ မင်းယောက်ျားသားများမှာတော့ ပုဆိုးခါးပုံနဲ့မှ တင့်တယ်တော့မပေါ့’

‘နောက်ပြီးတော့ ထုံးဘူးထဲမှာ ထုံး သိပ်နှိပ်ကလော်၊ ပိုနေမှ အိမ် ခါးပန်းကို သုတ်တာဟာ ငါ မကြိုက်ပါဘူးအေ’

‘မမပွင့်ရယ်၊ ဒါလောက်ဟာကလေးများ ကိုယ့်လက်ထဲ ရောက် လာတော့ ပြုပြင်ယူရတာပေါ့’

‘ရှက်စရာအေရယ်၊ ဒီအသက်အရွယ် ကျခါမှ...’

‘အို...မမပွင့်ကလည်း ရှက်စရာ မဟုတ်တာဘဲ၊ ကျွန်မတို့တော့ ကျိုးကန်းပက်လက်ပျံ့မှ ရှက်မယ်’

‘ပုတီးနဲ့ နေပါရစေအေ’

မရွှေပွင့်သည် နိဗ္ဗိန္ဒသံဖြင့် နှုတ်ဖျားက ထိုသို့ တရားကျလိုက် သော်လည်း အိမ်ဦးခန်းတွင် တင်ပျဉ်ခွေ ထိုင်သွားဖူးသော ကိုချုပ်ကို မြင် ယောင်ယောင် ဖြစ်နေမိသည်။

ကိုချုပ်သည် တော်ကမယ်ရွာသား၊ ယခင်က လှေသူကြီး၊ မုဆိုးဖို၊ အသက် လေးဆယ့်ငါးနှစ်သာသာ။ သားသမီး မရှိ၊ လုံးချင်း၊ လူလုံးလူဖန် သေးသေးသွယ်သွယ်၊ ကွမ်းစားလွန်းသဖြင့် သွားနက်ကျားကျား၊ လက်ဖက် လည်း ကြိုက်တတ်သည်။ မယား မမင်းပုံ ရှိစဉ်အခါက မယား အပြုအစုကို ခံ၍ မယား၏ လောင်းရိပ်ကိုခိုလျက် စာကလေး ပေကလေးနှင့် ခပ်အေးအေး နေခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ စကားပြောကောင်း၊ တရားဟောကောင်း။ မန္တလေး ပုဆိုးကို ခါးပေါ်က မချ။ လည်ပင်းတွင် စလုတ်၏ ဝဲယာနှစ်ဖက်၌ ဆေးနီ နတ်ရုပ် နှစ်ရုပ် ထိုးထားသည်။

‘မရွှေပွင့်ရဲ့၊ ကျုပ်တို့မှာ ပွဲထဲကလို မင်းသားကြီး ကျားဖြစ်ခန်း ထွက်နေကြပြီ။ မင်းသားကြီးဟာ ရေမှန်ကို ရှုလိုက်လို့ မိမိ၏ကိုယ်မှာ ကျားခေါင်းကြီး ပေါက်နေတာကို မြင်တော့မှ... “အမယ်မင်း...ရုပ်သွင် အရှိ၊ ကျုပ်မြင်မိအောင်၊ စောင်းလှည့် ယခု၊ ရဝေစံ၊ ရေမှန်ကို ရှုလိုက်ပါ၊ အမှုမကောင်း၊ ရာရတီနှစ်၊ သာကီစစ်မှာ၊ တဖြစ်သို့ ပြောင်းပါပကော၊ အဟောင်းရုပ်ပျက်၊ လေးဖက်ကို ထောက်လို့မို့၊ ကြောက်စဖွဲ့ငြား၊ မွေး ဖွားဖွားနှင့် တောကျားဧကန်၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီ မှန်ပါပေါ့၊ နိုင်ငံက မယ်မယ်၊ သား လူလှ မျက်ခြယ်ကို၊ မြင်ဖွယ်မှ ရှိသေးရဲ့လား-မယ်မယ်ဘုရား” အဲဒါမျိုးလို နေကြပြီ မရွှေပွင့်ရဲ့’ ဟု မင်းသားကြီးလေသံဖြင့် ကိုချုပ်က ဆိုပြလိုက် သောအခါ မရွှေပွင့်သည် ကိုချုပ်၏ စလုတ်ပေါ်တွင် တလှုပ်လှုပ် တရွရွ၊ နိမ့်ချည်မြင့်ချည် ဖြစ်နေကြသော ဆေးနီနတ်ရုပ်တို့ကို ငေး၍ကြည့်ရင်း မျက်ရည်များပင် ဝိုင်းလာဖူးသည်။

[၃]

ကိုချုပ်သည် မရွှေပွင့်၏အိမ်သို့ လာရောက်လည်ပတ်ခဲ့သည်မှာ ခြောက်ကြိမ် ရှိလေပြီ။ မင်းမဟော်ပင် ဇာတာညှိုးခိုက်မို့ အိုးဖို၌ ပုန်းရှောင်နေခဲ့ရ ကြောင်း၊ ဇနကမင်းသားသည် မဟာသမုဒ္ဒရာ ရေပြင်ကျယ်၌ လုံ့လ မလျှော့ဘဲ လက်ပစ်ခဲကူးကြောင်း၊ သမ္ပဒါတရား လေးပါးအကြောင်း၊ ရန် အောင်ခြင်းတရား လေးပါးအကြောင်း၊ အိမ်တွင်းက မီးကို အိမ်ပြင်သို့ မထုတ်၊ အိမ်ပြင်က မီးကို အိမ်တွင်းသို့ မသွင်းသော အိမ်ရှင်မ ဝိသာခါ အကြောင်း၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား အကြောင်း၊ အင်မတန် ခက်ခဲနက်နဲ သော ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး အကြောင်း၊ မယား လင် အိမ်ထောင်ရှင်များကို သိကြားမင်းကပင် ပူဇော်ဦးညွှတ်လေ့ ရှိကြောင်း၊ မိမိမှာ မွေးလက လွန်လျှင် လက်ခွင် စန်းခွင်မှ ပါပဂြိုဟ်များ ဆင်းကြမည်ဖြစ်၍ ဇာတာသန့်စင်တော့မည် ဖြစ်ကြောင်းတို့ကို အာဝဇ္ဇန်းရွှင်ရွှင် ဟောပြောလေ့ ရှိသည်။ ထိုသို့ ဟော

ပြောသည့် အခါတိုင်း လည်ပင်းက ဆေးနီနတ်ရုပ် နှစ်ရုပ်သည် နဂိုက ယိုးဒယားက က နေဟန် ထိုးထားသဖြင့် ယိုးဒယားက က နေသည်ဟု ထင်ရသည်။ မရွှေပွင့်ကလည်း သော့ တစ်ဆယ့်နှစ်ချောင်း ရှိသော သော့တွဲကြီးကို ပခုံး၌ တင်ကာ မီးကွက်ငယ်ကလေးပမာ ဣန္ဒြေရရ ဧည့်ခံလေ့ ရှိသည်။

ခုနစ်ကြိမ်မြောက် အလည်ရောက်လာသောအခါ ကိုချိပ်သည် အခါ တိုင်းနှင့်မတူ၊ အမြဲလိုလို ချို့ပြိုးနေသည်။ မရွှေပွင့်သည်လည်း ဘာဖြစ် သည်မသိ၊ အပျိုဖြန်းကလေးပမာ ခဏခဏ ရှက်တတ်နေသည်။ တစ်နေ့ နံနက်စောစောတွင် ကိုချိပ်သည် အိပ်ခန်းတွင်းမှ ထွက်လာသော မရွှေပွင့်ကို ပိုင်စိုးပိုင်နင်းကြည့်၍ ပြုံးနေသည်။ မရွှေပွင့်သည် ခေါင်းငုံ့လျက် ထွက်လာ၍ နောက်ဖေးဆောင်သို့ ကူးရင်း ပြုံးသွားသည်။

နောက်တစ်ခေါက် အလာတွင် ကိုချိပ်သည် ရှိစုမဲ့စု အိမ်ထောင် ပစ္စည်းများကို သိမ်းယူလာခဲ့သည်။ ကာလသားခေါင်းအား ခဲဖိုးငွေ အစိတ် ပေးလိုက်ပြီးနောက် အရပ်လူကြီး လေးငါးဦးကို ဖိတ်၍ လက်ဖက် တစ်ထုပ် စီ၊ အညာကွမ်းအစ် တစ်လုံးစီ ကမ်းလိုက်သည်။

[၄]

တစ်လခန့် ကြာသောအခါ တစ်နေ့သ၌ နေ့လယ်နေ့ခင်း နေပူပြင်းလှသည်။ လေပူကလည်း တစ်ခါတစ်ခါ ငှေ့လာသဖြင့် အိုက်စပ်စပ် နိုင်လှသည်။ ထိုအခိုက် နွားလှည်းတစ်စီးသည် တအိအိ တကျည်ကျည်မြည်လျက် အိမ်ရှေ့ကိုဖြတ်၍ မောင်းသွားသည်။ ထိုအခါ အိမ်ရှေ့ခွေးကတက်တွင် မှိန်းနေသော ခွေးသည် အူထဲ အသည်းထဲက ယားလာ၍လား မသိ၊ လေးဖက်ထောက်ထ၍ ကျည်ကျည်လောင်လောင် အူပါလေ၏။

မရွှေပွင့်က ‘ဟဲ့...ခွေး၊ တိတ်၊ နွားလှည်းက သူ့ဘာသာ သူမြည်တာ၊ နင်နဲ့ ဘာဆိုင်လို့လဲ’

အိမ်ဦးခန်းတွင် သင်ဖြူးဖျာချောပေါ်၌ အစင်းသား အိပ်နေသော ကိုချိပ်သည် ခေါင်းထောင် ကြည့်လိုက်၏။ ထိုအခါ မရွှေပွင့်က ‘နင့်ကို မွေးမိတာ ငါ့မှာ ငါးပါးကြီး မှောက်နေပြီ။ နင်ဟာ အူတတ်၊ ဟောင်တတ်တာ တစ်ခုပဲ သိတယ်။ နင့်မှာ ဘာအမွေးတစ်ပင်မှ မရှိဘူး’ ခွေးသည် အအူ ရပ်၍ “ခွေးပဲ အူတတ်တာပေါ့ဗျ” ဟု ဆင်ခြေကန်ချင်သော အမူအရာ မျိုးဖြင့် မရွှေပွင့်ကို တစ်ချက် လှမ်းကြည့်သည်။ ထိုနောက် လည်ပင်းက ဝဲခြောက်ကို နောက်ခြေဖြင့် အယားဖျောက်ကာ အိမ်ပေါ်မှ ဆင်းသွားလေ၏။

‘ဆင်း၊ ငါ့အိမ်ပေါ်က အခုဆင်း... နင့်မှာ လည်ပတ်တစ်ခုပဲ ရှိတယ်။ တစ်ကိုယ်လုံး ဝဲချည်းပဲ’

‘မရွှေပွင့်ရယ်...ခွေးနဲ့ဖက်ပြီး ရန်ဖြစ်ရသလား’

‘ဖြစ်တယ် ...ဖြစ်တယ်၊ တော်နဲ့ ဘာမှ မဆိုင်ဘူး’

‘တယ်...ဒီမိန်းမ’

‘ဘာ...ဘာ...ဘာ...’

‘မငဲ့မှာလည်း ဘာအမွေးတစ်ပင် ရှိလို့လဲကွ၊ သောတုံပဲ ရှိတယ် မဟုတ်လား’

‘တွဲတွဲ မတွဲတွဲ၊ တော်နဲ့ ဘာဆိုင်သလဲ’

‘ကိုင်း...သေရော့ဟယ်’ ဟု ငေါက်လျက် ကိုချိပ်သည် မရွှေပွင့်ကို အနီးရှိ ကွမ်းအစ်နှင့် ဆွဲပေါက်လေ၏။ မရွှေပွင့်သည် ကျောပေး၍ ရှောင် လိုက်ပါ၏။ သို့ပါသော်လည်း မလွတ်။ ကျောကြီးကို မှန်လိုက်သဖြင့် အစ်တခြား၊ အံ တခြား၊ ကွမ်းညပ်တခြား၊ ထုံးဘူးတခြား၊ ကွမ်းသီးတခြား၊ ကွမ်းရွက်တခြား လွင့်စင် ပြန့်ကျဲသွားကြသည်။

မရွှေပွင့်သည် ထွန့်ထွန့်လူးကာ တက်တော့ ချက်တော့မလောက် ဖြစ်ပြီးလျှင် ခုနစ်အိမ်ကြား ရှစ်အိမ်ကြား ဟစ်၍ ခြေပစ် လက်ပစ် ငိုပါ လေ၏။ အိမ်နီးချင်းတို့သည် ဝိုင်းအုံလာ၍ ‘ပွဲကတော်ကြီးရဲ့၊ လှေသူကြီး မင်းရဲ့’ ဟု ချော့ကာ မော့ကာ ရန်ဖျင်ကြရသည်။ ညနေစောင်း အညာဆန်

သဘောကြီး ဆိုက်ချိန်တွင် ကိုချိပ်သည် သူ့အိပ်ရာလိပ်၊ သူ့ကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်းတို့ကို ယူ၍ အိမ်မှ ဆင်းသွားလေသည်။

[၅]

မယ်တစ်ရွာ မောင်တစ်မြို့ ဖြစ်နေကြသည်မှာ လေးနှစ်ခန့် ကြာသွားသည်။ တစ်ညတွင် ဒေးဒရဲမြို့နှင့် မဝေးလှသော ရွာတစ်ရွာ၌ ဘုရားပွဲတော်အတွက် ဇာတ်တစ်ဇာတ် က ရန် ရှိသည်။ သို့ရာတွင် က ဖြစ်၊ မက ဖြစ် သေချာစွာ မသိရသေးချေ။ အကြောင်းမှာ ဆိုင်းသမားအချို့သည် မနက်က ထမင်းပွဲတွင် ဇာတ်ဆရာနှင့် အချင်းများ၍ ကပ်ဖဲလုပ်ကာ ထွက်သွားကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချက်ချင်း လူလွတ်၍ တွဲတေးမှ ဆိုင်းဝိုင်းတစ်ဝိုင်းကို မှာထားကြသည်။ အကယ်၍ တွဲတေးဆိုင်း လာခဲ့သော် က ဖြစ်လိမ့် မည်။

ညဦး ခုနစ်နာရီခွဲလောက်တွင် ပတ်မသံပေးကာ တွဲတေးဆိုင်းသမ္ဗန် ရောက်လာ၏။ က ဖြစ်ပြီ။ ဆိုင်းဆရာသည် ဇာတ်မင်းသားနှင့် သီချင်း တိုက်သည်။ ထိုအခိုက် ဆိုင်းနောက်ထိုင် ကိုချိပ်သည် ကမန်းကတန်း ပတ်စာ နယ်ပေးပြီးလျှင် တဘက်ညစ်ညစ်ကို ခေါင်းမှာပတ်လျက် မရွှေ့ပွင့်ကို တွေ့လို တွေ့ငြား ပွဲခင်းတွင် လှည့်၍ကြည့်သည်။ ပွဲခင်းတွင် လူစည်ကားလှသည်။ လာသူက လာတုန်းပင် ဖြစ်သည်။ ကိုချိပ်သည် ပွဲခင်းတွင် မရွှေ့ပွင့်နှင့် တူသူကိုမျှ မတွေ့။ ဆိုင်းဝိုင်းသို့ ပြန်လာ၍ လင်းကွင်းကြီးကို ကိုင်ရရှာသည်။

ပွဲထွက်ပြီ။ ကိုချိပ်သည် စိတ်မကောင်း။ နောက်တစ်ကြိမ် ထွက် ရှာလိုက်ချင်သေး၏။ သို့ရာတွင် ဇာတ်ခုံ၌ ပြည်ဖုံးကားကို လိပ်တင် လိုက်သဖြင့် နတ်ကတော်သည် ခါးထောက်လျက် ပေါ်လာသည်။ ခေါင်းတွင် ငွေကြယ်ပေါက် ရှန်နီပတ်၍ နှစ်စချလျက်၊ လက်တွင် သပြေခက်များကို ကိုင်လျက် ပရိသတ်ဘက်သို့ မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ ဆိုင်းသံသည် ဆူညံ နေသည်။ နတ်ကတော်သည် အုန်းပွဲ၊ ငှက်ပျောပွဲကို ဆိုင်းသံနှင့်ချီ၍

အရပ်လေးမျက်နှာဘက်သို့ ဆိုင်းသံနှင့် တလှုပ်လှုပ်ပြုကာ တင်မြှောက် ပသပြီးနောက် လေးကန်စွာ ကသည်။

က ဤ ပြီးသောအခါ ‘မင်္ဂလာရယ်တဲ့မှ မဏ္ဍိုင်လေး...’ဟု နတ်သံ တိုင်လိုက်သည်။ ကိုချိပ်သည် ခေါင်းကိုမော့၍ နတ်ကတော်လုပ်သူကို မျက်မှောင်ကုတ်လျက် ကြည့်နေမိသည်။ ဆိုင်းဝိုင်းထဲမှ ဆိုင်းနောက်ထိုင်များ သည် ထုံးစံအတိုင်း ‘ဟေး...ဟေး...ဟေး’ ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အသံ ဖောက်၍ ဆိုကြရသည်။ ထိုသို့ ဆိုကြရသော ဆိုင်းနောက်ထိုင်များအနက် တစ်ယောက်က မျက်မှောင်ကုတ်လျက် ကြည့်နေသော ကိုချိပ်ကို တံတောင် နှင့် တွတ်လိုက်ရာ ထိုအခါမှ ကိုချိပ်သည် နောက်ဆုံး တစ်“ဟေး”ကိုသာ ဆိုလိုက်နိုင်သည်။ ထို့နောက် ဆိုင်းသံသည် ဆူညံလာပြန်၍ က သူသည် ဣန္ဒြေရရ က နေပြန်သည်။ “မရွှေ့နှင့်နဲ့တော့ တူတာပဲ၊ ဟယ်-ဟုတ်နိုင်မယ် မထင်ပါဘူးလေ”ဟု စိတ်ထဲက အောက်မေ့လျက် ကိုချိပ်သည် လင်းကွင်းကို တီးမြဲ တီးနေသည်။

ထို့နောက် နတ်ကတော် အကသည် က ရိုး ကစဉ်အတိုင်း တဖြည်းဖြည်း သွက်လာသဖြင့် ဆိုင်းသံကလည်း သွက်လာသည်။ ဆိုင်း နောက်ထိုင်များထဲမှ သံတိုင်တစ်ယောက်က ‘သက်ကယ့် သက်ကယ့်ခေါ် တော်ပါပေရဲ့လေး’ ဟု တိုင်ပေးရာ ကျန်ဆိုင်းနောက်ထိုင်များက ‘အပျိုတော် မဂျာအေး ဆီးကြိုနှင့်လေး’ ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုနောက် ဆိုင်းသံက ဗုံပတ် ဗုံပတ်နှင့် ခပ်သွက်သွက် မြည်လာသည်။

ထိုအခါ နတ်ကတော်သည် ညာခြေတစ်ဖက်ကို ရမ်းကာ လွဲကာ၊ ညာလက်ဝါးကို မုန့်လေပွေ ကင်သကဲ့သို့ မှောက်ချည် လှန်ချည် ခပ်သွက် သွက်ပင် က လေသည်။ က ရင်း ဆိုင်းဝိုင်းဆီသို့ မျက်စိရောက်သွားရာ “ဟိုလူဟာ ကိုချိပ်များ ဖြစ်နေမလား”ဟူသော နတ်ကတော်၏ အတွေးသည် လေထဲတွင် အမျှင် တန်းနေသကဲ့သို့ ဖြစ်လာသည်။ ထို့နောက် ဆိုင်းက “ပလိုထိ၊ ပလိုထိ” နှင့် ဆင့်၍ ဆင့်၍ တီးပြန်သဖြင့် နတ်ကတော်သည်

ဆိုင်းချက်နှင့် ကိုက်အောင် မျက်စပစ်လိုက်၊ မေးထိုးလိုက် က ပြန်သည်။
ပရိသတ်၏ ဝဲဘက်၊ ယာဘက်အတွက် ကိစ္စပြီးသွားသဖြင့် မျက်နှာတူရူဆီသို့
မျက်စပစ်၍ မေးထိုးလိုက်သောအခါ ကိုချိပ်၏ မျက်နှာတည့်တည့်ကိုမှ
မေးထိုးမိလျက်သား ဖြစ်သွားသည်။

ကိုချိပ် မျက်နှာပျက်သွား၍ လင်းကွင်းကြီးကိုလည်း မဲကာ တအား
ကုန် တီးလေတော့သည်။ နတ်ကတော်သည်လည်း တစ်ခါတစ်ခါ ခုန်ဆွ
ခုန်ဆွ၊ တစ်ခါတစ်ခါ ပတ်ချာလှည့်ကာ သားပျောက်ရှာသော ကြက်မကြီး
ကဲ့သို့ တရကြမ်း က လေ၏။ တစ်ပတ်နှုန်း ကြိုးကြီးချိတ် ထဘီနားသည်
အတော် ဖွာသွားပေမည်။

[၆]

နောက်တစ်ခန်းတွင် ဇာတ်ခုံရှေ့ပိုင်း၌ ဝန်လေးပါး ထွက်လာ၍ ဝန်စကား
ပြောနေကြသည်။ ဆိုင်းပိုင်းထဲတွင် ကိုချိပ် မရှိ။ ဇာတ်ခုံနောက်ပိုင်း၌
ဇာတ်သေတ္တာတစ်လုံးကို မှီ၍ ညာဒူးပေါ် ညာလက်မောင်းတင်လျက်
ဥပကထိုင် ထိုင်၍ ဝိုင်နေသည်။ မရွှေ့ပွင့်သည် ကိုချိပ်၏ အနီးတွင် ကျုံ့ကျုံ့
ထိုင်ကာ ခေါင်းကို လျှိုထားသည်။ သူ့အရှေ့၌ ဇာတ်သေတ္တာကို မှီထောင်
ထားသော မှန် ရှိသည်။ မှန်ပတ်လည်တွင် အရောင်တင် မျက်နှာချေ၊
စက္ကူပန်း၊ မျက်ခုံးမွေးဆွဲသော မင်၊ မင်တံ၊ ဘီး၊ ချိတ်၊ ကျောက်ပြင်တို့
ရှိကြသည်။ ကျောက်ပြင်အနီးတွင် ထွန်းထားသော ဖယောင်းတိုင်သည်
ခပ်မှိန်မှိန်သာ လင်းလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါတွင် ကိုချိပ်၏
လည်ပင်းက ဆေးနီ နတ်ရုပ်နှစ်ရုပ်သည် မီးရောင်ခပ်မှိန်မှိန်တွင် ကွယ်လျက်
နေကြလေပြီ။ မရွှေ့ပွင့်၏ ပခုံးပေါ်၌လည်း သော့တွဲကြီး မရှိတော့ပြီ။

‘ဖြစ်မှ ဖြစ်ရလေ မရွှေ့ပွင့်ရယ်’

မရွှေ့ပွင့်မှာ မျက်ရည်များ ဝိုင်းလာသည်။

‘ကဲကွယ်...မင်း နတ်ကတော် မလုပ်ပါနဲ့တော့...ငါပဲ မင်းသားကြီး

လုပ်ပြီး ကျွေးပါ့မယ်။ အခု ဒီဇာတ်ထဲမှာ မင်းသားကြီးတစ်ယောက် လိုတယ်လို့ ကြားရတယ်...’

မရွေ့ပွင့်သည် ကိုချုပ်ကို မော့ကြည့်၏။ မျက်ရည်ဝိုင်းနေသော မျက်လုံးမှ မျက်ရည်ပေါက်ကြီး နှစ်ပေါက်သည် ပါးပေါ်သို့ လိမ့်ကျလာ ကြသည်။

ထိုအခိုက် ဇာတ်ခုံရှေ့ပိုင်းတွင် နန်းထိုင်ရှင်ဘုရင်နှင့် ဝန်လေးပါးတို့ သည် တိုင်းရေး ပြည်ရေး၊ သာသနာတော်အရေး၊ သားတော် သမီးတော် အရေးတို့ကို ဆွေးနွေးနေကြဆဲ ဖြစ်သည်။ ရှင်ဘုရင်နှင့် ဝန်တို့၏ စကား တို့ကို ဇာတ်ခုံနောက်ပိုင်းက ကြားနိုင်သည်။

ဝန်တစ်ပါး အသံ။ ။ ‘မှန်လှပါ။ ကိုယ်တော်ရှင်မြတ် ထားအပ် သော မေတ္တာ၊ မဟာကရုဏာတော်၊ ဤနှစ်ဖော်ကြောင့် ပြည်တော်သား ဆင်းရဲသား နှစ်ပါးစုံ အေးချမ်း၊ ပဒုမ္မာ ရွှေကြာပန်းကဲ့သို့၊ ရွှင်လန်းလှ ကြောင်းပါ ဘုရား’

ရှင်ဘုရင်၏ အသံ။ ။ ‘သာဓု...သာဓု...သာဓု၊ မင်းကြီးတို့ စကား၊ ကိုယ်တော်မြတ် ကြားရလို့ အားရ ရွှင်မွေ့၊ နှလုံးတော် လေဝေ့၊ သဘောတော် တွေ့တယ် မင်းကြီးများ’

ထိုအခါ ဆိုင်းဝိုင်းထဲမှ ပတ်မကြီးက “ဗေ-ထိ-ထိ-ထိ-ထိ” ဟု ခပ်လေးလေး ဆွဲ၍ ဆိုင်းခွံလိုက်လေသတည်း။

[ဂန္ထလောက၊ စက်တင်ဘာ၊ ၁၉၃၅]

အချစ်နှင့် စစ်ပွဲ

[၁]

တတိယမြောက် နေ့မှာလည်း တပ်မောင်းတော်ကြီးကို ခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် သုံးကြိမ် တီးလိုက်သည်။ ရဲဘက် မြင်းတော်ဗိုလ် ခြောက်ယောက်လည်း ခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် ဗိုလ်မှူးဘုရင့်နောင်၏ ယာယီစံအိမ်တော်သို့ မြင်းကိုယ်စီနှင့် ရောက်လာ၍ ဝင်းတံခါးဝတွင် စောင့်နေကြသည်။ ဗိုလ်မှူးသည်လည်း ခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် ကြင်ရာတော် သခင်ကြီးကို နှုတ်ဆက်၍ ယာယီ စံအိမ်တော်လှေကားမှ ဆင်းလာသည်။ ထို့နောက် မြင်းစီး၍ တပ်တော်များကို လှည့်လည် ကြည့်ရှုသည်။ ထို့နောက် ဧရာဝတီမြစ်ဆိပ်မှ မြစ်လယ်ရှိ အင်ပျောကျွန်းသို့ ရွှေလှော်ကားဖြင့် ကူးသည်။ ထို့နောက် အင်ပျောကျွန်း ရေတပ်စခန်း ယာယီနန်း၌ စံနေတော်မူသော ကေတုမတီ တောင်ငူဘုရင်မင်းတရားရွှေထီးထံ အခစားဝင်လေသည်။

ကြင်ရာတော်သခင်ကြီးသည်လည်း ခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် အိမ်တော်လေသာပြတင်းကို ပိတ်၍ မိမိ၏ အဆောင်တော်သို့ ပြန်လာသည်။ သို့ရာတွင် ခါတိုင်းနှင့်မတူ၊ တစ်မွေးလောက် စက်တော်မူရမည့်အစား ရေမိုးသုံးသပ်တော်မူရန် ဝတ်လဲတော်များကို ချွတ်တော်မူသည်။ ချွတ်ရင်း ရံရွှေတော်အချို့အား အနီးအနားရှိ တောင်ကုန်းပေါ်က စေတီသို့ အဖူးအမြော်သွားဖို့

ဘုရားသွား ကျောင်းတက် အဝတ်များကို ဝတ်ဆင်ပြီးစီးနှင့်ကြစေရန် နှိုးဆော်လိုက်သည်။

အားလုံး ပြီးကြပေပြီ။ သခင်ကြီးမှာကား ပြီးတော်မမူသေး။ ကြေးမုံ ပြင်ရှေ့ဝယ် သူ၏ မဟာနဖူးကိုလည်း အနည်းငယ် လှလိုက်ချင်သေးသည်။ စေတီ၌ ပန်းပူဇော်ရန် ပန်းပဒေသာကိုလည်း သူ့ကိုယ်တိုင် သီလိုက်ချင်သေးသည်။ သူ၏လည်တိုင်၌ အတန်ငယ် ထူပိန်းနေသော နံ့သာစကိုလည်း ညှိလိုက်ချင်သေးသည်။

စေတီ၌ တင်လွှမ်းပူဇော်ရန် ကြာသင်္ကန်းကိုလည်း သူ့ကိုယ်တိုင် ရွှေ မွမ်းမံ ခြယ်လှယ်လိုက်ချင်သေးသည်။ ရွှေဝါပိတ်ရှင်းပဝါကို ခြုံသိုင်း၍ သွားရလျှင် ကောင်းမည်လား၊ ရိုးရိုး ဖြူဖြူစင်စင် ရထည်းပဝါနှင့်သာ သွားရလျှင် ကောင်းမည်လား ဟုလည်း အတွေးနှစ်ခွ ဖြစ်နေသေးသည်။

ထိုအခိုက်တွင် အဝေးမှမြည်လာသော မြင်းခွာသံတို့သည် အိမ်တော် ဝင်းဝဋ် ရုတ်ခြည်းရပ်၍ တိတ်သွားသည်။

သခင်ကြီးသည် တွေဝေစဉ်းစားနေရာမှ အိမ်တော်ပြတင်းဆီသို့ သွားသည်။ တံခါးရွက်တစ်ချပ်ကို အသာလှပ်၍ ကြည့်လိုက်သောအခါ ဘုရင့်နောင်ကို မြင်သည်။ ဘုရင့်နောင်သည် ဝင်းဝတွင် ဗိုလ်ခြောက်ယောက် နှင့် စကားပြောနေသည်။ ထိုနောက် ဗိုလ်တစ်ယောက်ထံမှ ပုရပိုက်တစ်စည်း ကို လှမ်းယူလိုက်သည်။ ထိုနောက် မြင်းပေါ်မှဆင်း၍ အိမ်တော်ပေါ်သို့ တက်လာသည်။ “ခါတိုင်းနေ့များမှာဆိုရင် မိုးကြီးစုပ်စုပ်ချုပ်မှ ပြန်လာ တော်မူတယ်။ ဒီနေ့မှာ ဘုရားဖူးသွားရအောင် စောစောပြန်လာတော်မူပါ လို့ မှာထားပြန်တော့လည်း အင်မတန် စောလွန်းနေပြီ။ တော်တော်ခက်တဲ့ မောင်ဘုရားပဲ” ဟု သခင်ကြီးသည် တစ်ကိုယ်ကြား မြည်တမ်းလိုက် သည်။

သို့ရာတွင် ဘုရင့်နောင် ရောက်လာသောအခါ သခင်ကြီးသည် ပြုံးနေသည်။ ဘုရင့်နောင်သည် အနည်းငယ်သာ ပြန်ပြီးနိုင်၍ ပုရပိုက်များ

နှင့်တကွ လျောင်းတော်ဦးအဆောင်သို့ တန်းသွားတော်မူ၍ အတွင်းသို့ ရောက်ခါမှ သခင်ကြီးအား လှမ်း၍ ပြောသည်။

‘မောင်မောင် ခင်ခင်နဲ့အတူ လိုက်နိုင်မယ် မထင်ဘူး။ ခင်ခင် တစ်ပါး တည်း ကြွပါ။ ဝင်းတော်မှူးကို ခေါ်သွားပါ...ခင်ခင်’

သခင်ကြီးသည် လျောင်းတော်ဦး အဆောင်တွင်းသို့ ဝင်လာ၍ ဘုရင့်နောင်အပါး၌ ရပ်၏။

‘ဘာဖြစ်လို့...’

‘မောင်မောင်တို့ စစ်ရေးမှားနေပြီ ခင်ခင်။ သုံးရက် တပ်စခန်းချနေတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ အင်းဝဘုရင် သို့ဟံဘွားရော၊ အုန်းပေါင်ခုံမှိုင်းရော ပြည်မင်း ကို ကူညီဖို့ စစ်ကူ ရောက်နေနှင့်ကြပြီ။ အခု ပြည်မင်းရဲ့ ကုန်းတပ်ဟာ အင်အားကြီးသည်ထက် ကြီးနေတော့ မောင်မောင်တို့က အောင်နိုင်ဖို့ ခဲယဉ်း သွားပြီ။ သူ့ကို တိုက်မယ်လို့ မောင်မောင်တို့ စစ်ချီလာကြတဲ့ ကိစ္စမှာ သူ့စစ်ကို မတွေ့ဝံ့ဘဲ တိတ်တဆိတ် ဆုတ်သွားရမယ်ဆိုရင် ရှက်စရာကောင်း လှတယ် ...ခင်ခင်’

ဘုရင့်နောင်သည် တွေ့နေ၏။ သခင်ကြီးလည်း တွေ့သွားသည်။ တွေ့နေရာမှ ဘုရင့်နောင်သည် ပုရပိုက်တစ်ဆူကို ဖွင့်ကြည့်၏။ တွေ့နေရာမှ သခင်ကြီးသည် ပွင့်သွားသော ပုရပိုက်ချပ်ကို လိုက်ကြည့်သည်။ ပုရပိုက် ချပ်ပေါ်တွင် ဧရာဝတီမြစ်ပုံ၊ အရှေ့ဘက်မြစ်ကမ်း၌ ပြည်မြို့ပုံ၊ ပြည်မြို့၏ အောက်နားတွင် ဘုရင့်နောင်၏ တပ်စခန်းပုံ၊ တပ်စခန်းနှင့် ဓားလွယ်ခုတ် နေရာ ဧရာဝတီမြစ်အလယ်တွင် အင်ပျောကျွန်းပုံတို့ ရေးဆွဲထားသည်ကို မြင်သည်။

ဘုရင့်နောင်က ဆက်၍ ပြောပြန်သည်မှာ-

‘သူတို့ရဲ့ ရေတပ်ကတော့ ကုန်းတပ်လောက် အင်အားမကြီးလှဘူး။ နို့ပေတဲ့ မောင်မောင်တို့ရဲ့ ရေတပ်က ရေဆန်တက်ပြီး တိုက်ရမယ်ဆိုတော့ သူတို့က တစ်ပန်းသာနေကြပြန်တာပဲ။ မောင်မောင်တို့က ဆုတ်သွားဖို့

ဆိုတာမှာ ဘဝရှင်ထီးထီးက သဘောညီဦး၊ မောင်မောင်က ညီဖို့ ခက်တယ်။ သေလို သေစေတော့၊ သူ့ရေတပ်နဲ့ စစ်ဖက်ရမှ မောင်မောင် ကျေနပ်နိုင်မယ် ခင်ခင်’

သခင်ကြီးသည် ပုရပိုက်ကို လည်းကောင်း၊ ဘုရင့်နောင်၏ ခိုင်ခံ့သော မေးရိုးကို လည်းကောင်း ကြည့်လျက် မျက်ရည်ရစ်ဝဲလာသည်။ ဘုရင့်နောင်သည် ကင်းတို့ ကင်းရှည် စစ်အထောက်တော်များထံမှ ဆက်သလိုက်သော လျှို့ဝှက်စာများကို ဖတ်ရန် သလွန်တော်သို့ သွားသည်။ သခင်ကြီးသည် ဘုရင့်နောင်အပါးမှ မခွာလို။ သို့ရာတွင် သူ၏မျက်ရည်စကို ဘုရင့်နောင် မြင်မည်စိုးသောကြောင့် သူ့အဆောင်သို့ ပြန်သွားသည်။

စံအိမ်တော်တစ်ဆောင်လုံးသည် တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်နေသည်။

[၂]

နေမင်းသည် အနောက်တစ်ခွင်၌ တရွေ့ရွေ့ ဝင်၍ လမင်းသည် အရှေ့တစ်ခွင်မှ ပေါ်လာစ ပြုလေပြီ။ သခင်ကြီးသည် ပွဲတော်ဆောင်၌ သစ်သီးချိုချဉ် ပွဲတော်အုပ်ကို သိမ်းလိုက်ရ၍ ထမင်းဟင်းလျာ ပွဲတော်အုပ်နှင့်ပင် ကြင်ဖက်တော် ဘုရင့်နောင်ကို စောင့်မျှော်လျက် နေရပေပြီ။ ဘုရင့်နောင်သည် လျောင်းတော်ဦးမှ ထွက်မလာနိုင်။ စစ်အရေးကိုသာ တွေးနေဟန်တူသည်။ သခင်ကြီးသည် စိတ်မအေးနိုင်၊ သူ့အဆောင်သို့ ပြန်သည်။ ထိုနောက် သလွန်တော်ပေါ်တွင် လဲလျောင်းရင်း သူလည်း ဘုရင့်နောင်၏ စစ်ရေးပြဿနာကို တွေးနေသည်။

အတန်ကြာသောအခါ ‘မောင်မောင်ဘုရား... ခင်ခင်ကို ကယ်ပါဦး ဘုရား’ ဟူသော သခင်ကြီး၏ အသံသည် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် ဆင့်၍ သခင်ကြီးအဆောင်မှ မြည်ထွက်လာသည်။

စစ်ရေး၌သာ စိတ်ရောက်နေသော ဘုရင့်နောင်သည် အထိတ်တလန့် ဖြစ်၍ သခင်ကြီးအဆောင်သို့ တစ်ဟုန်တည်း ပြေးဝင်လိုက်သည်။ သူ၏

ခြေတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုကို တိုးမိ၏။ တိုးမိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရှေ့သို့ အားလွန် သွားလေသည်။ သို့ရာတွင် သခင်ကြီးသည် အဆောင်ခန်း အတွင်း ဘက် တံခါးဝအနီးက နံရံအကွယ်မှ ရုတ်တရက်ထွက်၍ ဘုရင့်နောင်ကို ဆီးကြိုပွေ့ယူ ထားလိုက်သည်။

‘သတိထားတော်မူပါ မောင်မောင်၊ ခင်ခင်ပါ’

‘ဟင်... ကျီစယ်ဖို့ အခါ မဟုတ်ပါဘူး ခင်ခင်’

ဘုရင့်နောင်သည် မျက်နှာထားနှင့် သခင်ကြီးကို ကြည့်သည်။ ပွေ့ယူထားသော သခင်ကြီး၏ လက်တို့ကိုလည်း ဖြုတ်ချလိုက်သည်။

‘ခင်ခင်ကို အပြစ်တင် မစောပါနှင့်ဦး မောင်မောင်။ ခင်ခင်မှာ လျှောက်စရာ ရှိနေလို့ပါ။ သလွန်တော်ဆီကို ကြွတော်မူပါဦး’

သခင်ကြီးသည် သလွန်တော်ခြေရင်း၌ ဒူးတုပ်စားလျက် ဘုရင့်နောင်ကို သလွန်တော်ပေါ်၌ စံနေတော်မူစေသည်။ ဘုရင့်နောင်သည် သခင်ကြီးကို မျက်တောင်မခတ်ဘဲ ကြည့်နေသည်။

‘ခင်ခင်ဟာ မောင်မောင်အတွက် တစ်နေ့ခင်းလုံး၊ တစ်ညနေလုံး စိတ်မအေးပါ။ သို့သော်လည်း နောက်ဆုံးကျတော့ မောင်မောင်ကို ဒီအဆောင်တော်မှာ ခင်ခင် ဖူးတွေ့နေရပြီ။ မောင်မောင် ပြေးဝင်လာစဉ်က အဆောင်ခန်း တံခါးဝမှာ ခင်ခင် ကန့်လန့်တန်းထားတဲ့ ပိုးပဝါတန်းကို မြင်ခဲ့ရဲ့လား’

ဘုရင့်နောင်သည် တံခါးဝက ပိုးပဝါတန်းကို လှမ်းကြည့်လိုက်သည်။ သခင်ကြီးသည် ချိုဖြိုးသော မျက်နှာဖြင့် ပြောပြန်သည်မှာ-

‘မောင်မောင် စဉ်းစားတော်မူပါ။ ဥပမာ ပြည်မြို့က ရေတပ်ဟာ လျောင်းတော်ဦးမှာ စစ်အရေးကိုသာ တွေးနေတဲ့ မောင်မောင် ဆိုပါတော့။ နောက်ပြီးတော့ အင်ပျော့ကျွန်းက မောင်မောင်တို့ရေတပ်ဟာ မောင်မောင်ကို ဖူးတွေ့နေချင်တဲ့ ခင်ခင် ဆိုပါတော့။ ဒီတော့ အခု ခင်ခင် ဆင်သလို...’

‘ခင်ခင်...ခင်ခင်၊ တော်ပြီ...တော်ပြီ...’

ဘုရင့်နောင်၏ မျက်နှာသည် ချက်ချင်း ကြည်လင်လာသည်။
ဘုရင့်နောင်၏ လက်ရုံးသည် ချက်ချင်းပင် သခင်ကြီးကို သလွန်တော်ပေါ်သို့
ပင့်ယူတော်မူသည်။

‘မောင်မောင် ပြည်က ရေတပ်ကို နိုင်ပြီ၊ ခင်ခင် အိမ်တော်ကသာ
စောင့်ပြီး သတင်းနာနေပေတော့။ ဒီညတွင်းချင်း စစ်ရေးကို စီရင်တော့မယ်’
ဟု မိန့်ပြီးနောက် ဘုရင့်နောင်သည် မင်းတရားရွှေထီး စံတော်မူရာဖြစ်
သော ဧရာဝတီမြစ် အလယ်ရှိ အင်ပျောကျွန်းသို့ အဆောတလျင် သွားလေ
သည်။

[၃]

သန်းခေါင်နီးနီးလောက်တွင် အင်ပျောကျွန်းမှ ရွှေလှော်ကား နှစ်စင်းသည်
တိုက်လှေအခြွေအရံ မပါဘဲ ပြည်မြို့ဆီသို့ တိတ်တဆိတ်ဆန်တက် သွား၏။
ပြည်မြို့အနီးသို့ ရောက်သောအခါ စည် မောင်း နဲ့ ခရာတို့ကို တစ်ပြိုင်
နက် တီးမှုတ်လိုက်ကြသည်။ စည်သံ၊ နံသံ၊ မောင်းသံ၊ ခရာသံတို့ကြောင့်
ရုတ်တရက် လန့်နိုးလာသော ပြည်ရေတပ်သည် လက်ဦးတွင် အံ့အားသင့်
နေ၏။ လှေတပ် မပါသော မင်းတရားရွှေထီး၏ လှော်ကားမှန်း သိလာ
သောအခါ ပြည်တိုက်လှေတို့သည် တစ်ဟုန်တည်း ထွက်၍ လှော်ကား
နှစ်စင်းဆီသို့ အပြင်းလိုက်ကြသည်။ ရွှေလှော်ကားနှစ်စင်းသည် နောက်ပြန်
လှည့်၍ အပြင်းစုန်ကြသည်။

လရောင်ဝိုးဝင်းအောက်တွင် ရွှေလှော်ကားနှစ်စင်းသည် တူရိယာသံ
မြည်၍ ရှေ့က ပြေးကြ၏။ ပြည်တိုက်လှေတို့သည် ဘီးလူးသံဟိန်း၍
နောက်က လိုက်ကြသည်။ ဧရာဝတီမြစ်တစ်ရိုးတွင် ရွှေလှော်ကားနှစ်စင်းနှင့်
ပြည်တိုက်လှေတို့သည် တစ်ခါတစ်ရံ အလွန်ကွာသွားကြသည်။ တစ်ခါတရံ
အလွန်ကပ်လာကြသည်။ ရှေ့က ပြေးရင်း နောက်က လိုက်ရင်း၊ နောက်က
လိုက်ရင်း ရှေ့က ပြေးရင်း၊ ကွာသွားရင်း၊ ကပ်လာရင်း

ကွာသွားရင်း အင်းပျောကျွန်းနှင့် နီးလာကြသည်။ ထို့နောက် အင်းပျောကျွန်းကို လွန်သွားကြသည်။ ရွှေလှော်ကား နှစ်စင်းသည် အစဉ်အတိုင်း ချောချောမောမော စုန်သွားနိုင်ကြပါ၏။ ပြည်ရေတပ်က တိုက်လှေတို့ကား ချောချောမောမော စုန်မသွားနိုင်ကြ။ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း လက်ဝဲ လက်ယာ၌ မှောင်ရိပ်ခိုလျက် စောင့်နေကြသော ဘုရင့်နောင် တိုက်လှေတို့၏ ဝက်ခေါင်းထိုးတိုက်ခိုက်ခြင်း* ကို ခံလိုက်ကြရသည်။ ပြည်ရေတပ် မရှုမလှ ပျက်ရလေတော့သည်။

[၄]

နောက်တစ်နေ့ညနေ နေညိုညိုအချိန်တွင် ယာယီစံအိမ်တော်မှ အတန်ငယ် အလှမ်းဝေးသော တောစပ် တောင်ပူစာပေါ်ရှိ စေတီရင်ပြင်၌ ဘုရင့်နောင်နှင့် သခင်ကြီးတို့သည် ဘုရားဖူးပြီးကြလေပြီ။ ထို့နောက် အင်းပျောကျွန်း ပတ်ဝန်းကျင် ဧရာဝတီ မြစ်ရေပြင်ဆီသို့ လှမ်းမျှော်ရှုစားတော် မူနေကြသည်။

‘မောင်မောင် ... စေတီတော်မြတ်မှာ ခင်ခင် တိုင်တည် ဆုတောင်းပြီးပြီ။ မောင်မောင်ဆီကလည်း ဆုတော်လာဘ်တော်များ တောင်းရလိမ့်ဦးမယ်’

‘မတောင်းဘဲ ရနိုင်ပါတယ် ခင်ခင်၊ မောင်မောင်တို့ဟာ ပြည်ရေတပ်ကို ခင်ခင်ကြောင့် အောင်မြင်ခဲ့ကြတာပဲ’

‘အို... မောင်မောင် ဘုန်းလက်ရုံးကြောင့်သာပါ၊ နို့ပေတဲ့ ဆုတော်လာဘ်တော်ကိုတော့ တောင်းရလိမ့်မယ်’

‘လိုသည်ကို မိန့်ပါ ခင်ခင်၊ ခင်ခင် ကျေနပ်လောက်အောင် မောင်မောင် အသက်ကို စွန့်စရာရှိရင် စွန့်ပြီး ပေးပါ့မယ်’

* မိမိ၏ ပိုင်နက်ထဲသို့ ဝင်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုရန်သူကို ပုန်းကွယ်ရာမှ စောင့်၍ တစ်ဟုန်ထိုး တိုက်ခိုက်ခြင်း။

‘မောင်မောင်ဟာ စစ်ရေးအတွက်ပင် အသက်ကို စွန့်လိုတဲ့ မောင်မောင်ပဲ၊ ခင်ခင် ဒါလောက်နဲ့ ဘယ်ကျေနပ်နိုင်ပါ့မလဲ။ ခင်ခင် တောင်း မယ့်ဆုက အသက်ကိုစွန့်ပြီး ပေးရတာထက် ခက်လိမ့်မယ်’

‘ဘယ်လို ဆုမျိုးပါလိမ့်...ခင်ခင်’

မနေ့ နေ့လယ်ကကဲ့သို့ပင် လှပကြော့ရှင်းနေသော သခင်ကြီးက ပြုံး၍ တောင်းလိုက်သည့် ဆုကား...

‘ဇွေ့ဒီပါ မြေအပြင်ဝယ် သခင်ကြီး တစ်ပါးတည်းကိုသာ ချစ်မြတ်နိုး တော်မူစေချင်ပါတယ် ...မောင်မောင်’

[ဂန္ထလောက၊ ဧပြီ၊ ၁၉၃၇]

သူ့မယား

[၁]

ဈေးသည်မ မဖော့သည် ကိုဆင်၏ မယား ဖြစ်သည်။

မဖော့သည် မြို့သို့တက်၍ ကုန်စိမ်းရောင်းလေ့ရှိရာ နံနက်တိုင်း ဗျပ်ကိုရွက်၍ မြို့သို့ တစ်မိုင်နီးပါးခန့် ခြေကျင်သွားရသည်။ အရောင်းရ တွင်လျှင် စောစော ပြန်လာတတ်၍ အရောင်းရ ထိုင်းလျှင် နေစောင်းမှ ပြန်လာတတ်သည်။ ပြန်လာတိုင်း ချောင်းကိုဖြတ်ကာ ရွာဘက်သို့ ကူးထားသော ဝါးတံတားသို့ ရောက်လျှင် လင်စိတ်၊ သားသမီးစိတ်တို့သည် အလိုလို ပေါ်လာတတ်ကြလေသည်။

မဖော့သည် အရပ် ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း ဖြစ်သည်။ ဆံပင်သည် နီကြန့်ကြန့်ဖြစ်၍ တစ်ထွာသာသာလောက် ရှည်သည်။ သွား အတန်ငယ် ခေါသည်။ သို့ရာတွင် အရပ်ဆိုး ဟု မဆိုသာချေ။ ကိုဆင်သည် အိမ်၌ ထိုင်စားသမား ဖြစ်သည်။ အို...ထိုင်စားသမား သက်သက်လည်း မဟုတ်ပါပေ။ အိမ်မှာ ထမင်းအိုး တည်ရသည်။ သားငယ်၊ သမီးငယ်များကို ထိန်းရသည်။

ကိုဆင်သည် ငယ်စဉ်က သာမဏောဘဝ၌ ကိုးနှစ်ခန့် နေခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်သဖြင့် စာပေ၌ အတော်အတန် ခေါက်မိသည်။ စိတ်ထား သဘောထား ကောင်းသည်။ ရယ်ရယ်မောမော နေတတ်သည်။ အလှူ မင်္ဂလာပွဲများတွင် ရှေ့တန်းက ပါတတ်သည်။ သူ၏ အရပ်အမောင်းမှာ မယားလောက် မမြင့် လှ။ ဆံပင်ကောင်းသည်။ နှုတ်ခမ်းမွေး ရေးရေး ရှိသည်။ ရင်အုပ် ကျဉ်းသည်။ ထိုးကွင်းကို ဒူးအထိ ထိုးထားသည်။

သူတို့နှစ်ယောက် ညားကြ၍ သားငယ်တစ်ယောက် ရပြီးသည်အထိ မဖော့သည် ဈေးရောင်းလည်း ထွက်သည်။ ကိုဆင်ကိုလည်း ပြုစုရှာသည်။ သားတစ်ယောက် နောက်ထပ် တိုးလာသောအခါ မဖော့သည် ဈေးရောင်း သာ ထွက်နိုင်ရှာတော့သည်။ နောက်တစ်ဖန် သမီးတစ်ယောက် တိုးလာပြန် သောအခါ မဖော့ အလွန်မောပန်းလာတတ်သည်။ ကုန်ရှုံးသော အလှည့် နှင့် ကြိုသည့်အခါ သနားဖွယ်သာ ဖြစ်တော့သည်။ သို့ရာတွင် မဖော့သည် ညည်းသည် မရှိ။

‘အရှေ့ပိုင်းက မင်္ဂလာဆောင်မှာ ညည်းယောက်ျား မင်္ဂလာဩဘာ စကား ပြောပုံကို ညည်း လာပြီး နားထောင်စေချင်တယ် သူငယ်ချင်းမရဲ့၊ အလွန်ခံတယ်။ ညည်းယောက်ျား ပညာပြည့်ပါပေတယ်အေ’ ဟု မဖော့ သူငယ်ချင်းမ တစ်ယောက်က ကိုဆင်ကို ချီးမွမ်းဖူးလေသည်။ ထိုအခါ မဖော့သည် အလွန် အားရသည်။ သူ၏ စိတ်ထဲတွင် ကျက်သရေအပေါင်းတို့ ပြည့်လျှမ်းနေသော လင်၏မျက်နှာကို မြင်လာ ထင်လာသည်။ တစ်ခါ တစ်ရံ တစ်ဆယ့်လေးနှစ်အရွယ် သားအကြီးက တံတားမှ ဆီးကြို၍ အမေ ဗျပ်၊ တောင်း စသည်တို့ကို ကူသယ်ပေး၏။ ထိုအခါ မဖော့သည် အား ရပြန်သည်။ “မောင်မင်းကြီးသားကြောင့် ဒီသားကလေး အားထားရ ပေတယ်” ဟု တွေးမိသည်။

တစ်ခါသော် အိမ်ငယ်ရှေ့သို့ ထန်းရည်မူးသမားတစ်ယောက် ရောက် လာ၍ အိမ်ရှေ့ကပြင်၌ စကားပြောနေကြသော မဖော့တို့ သားအမိကို

မထီမဲ့မြင် ပြုလိုသော မျက်စိဖြင့် ကြည့်လေသည်။ ထိုအခါ သားအမိသည် အိမ်တွင်းသို့ ပြေးဝင်ကြသည်။ အိမ်တွင်းက ကိုဆင်သည် အိမ်ရှေ့သို့ ကပျာ ကယာ ထွက်လာ၍ ကပြင်၌ ခါးထောက်ကာ ရပ်နေလိုက်သည်။ မထီ မဲ့မြင်ပြုလိုသော မျက်လုံးတို့သည် ချာခနဲလှည့်သွားပြီးနောက် ယိမ်းထိုး သွားကြသော ခြေတို့နှင့်အတူ ယိုင်ယမ်းကာ ပါသွားကြသည်။ ထိုအခါ အိမ်ခန်းတံခါးမှ ခေါင်းပြုကြည့်နေသော မဖော့သည် “မောင်မင်းကြီးသား မရှိလျှင် ဒုက္ခ အဖြစ်ပဲ” ဟု တွေးမိပြန်သည်။

မဖော့သည် ယခု သုံးဆယ့်ခုနစ်နှစ်အတွင်းသို့ ဝင်ပြီ။ ကိုဆင်သည် မဖော့ထက် ခြောက်နှစ်မျှ ကြီးသည်။

ကိုဆင်သည် ဤအသက်အရွယ်အထိ မည်သည့်အလုပ်ကိုမျှ ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက် မလုပ်ခဲ့ဖူးချေ။ “ထဘီနား ခိုစားသည်” ဟု မလိုသူ တို့က ကဲ့ရဲ့ကြလျှင် ‘အလို... ဝေဿန္တရာမင်းကြီးတောင် မဒွိရဲ့ လုပ်စာကို ထိုင်စားသေးတာပဲ’ ဟု ရယ်သလို မောသလိုနှင့် ပြန်ချေလေ့ ရှိသည်။ ‘ကိုယ့်ကုသိုလ်နှင့် ကိုယ်ဖြစ်တာ၊ မနာလို တိုရှည် မဖြစ်ကြနှင့်လေ’ ဟု နောက်ထပ် ဆက်လိုက်သေးသည်။ သို့ရာတွင် စိတ်ထဲ၌ကား နာကျင်မိ သည်။ နာပင် နာငြားသော်လည်း နာရမှန်း မသိ။ စကားနိုင် လှ၍ ပြော လိုက်ရသော သူ့ကိုယ်ကိုပင် သူ ချီးမွမ်းလိုက်သည်။

မလိုသူတို့သည် စကား အတင်စီးခံကြရသဖြင့် သာ၍ မလိုစိတ် ပေါက်လာကြသည်။ အခွင့်ရတိုင်း မေးငေါ့ကြသည်။ မဲ့ရွဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ မေး အငေါ့ခံခဲ့ရ၊ အမဲ့အရွဲ့ ခံခဲ့ရသော ဒဏ်ရာများသည် ကိုဆင် အသက် အရွယ် ကြီးလာသောအခါ ကိုဆင်၏ စိတ်တွင် ပေါ်လာကြသည်။

ထို့ကြောင့် ကိုဆင်သည် အစ်ကိုဝမ်းကွဲတစ်ယောက်ထံမှ ငွေချေး၍ ဝါးရောင်းသည်။ ဝါးဈေးကျခိုက် ကြိုသဖြင့် ခွက်ခွက်လန်အောင် ရှုံးပါ လေ၏။ နောက်တစ်နှစ် မိုးဦးကျသောအခါ ကိုဆင်သည် လယ်အငှား

ဆင်းထွန်ပြန်သည်။ ထွန်သွားထိသဖြင့် ခြေသလုံးတွင် သွေးစက်စက်နှင့် ပြန်လာရသည်။ အနာကို ဆယ့်ငါးရက်လောက် ကုယူရသည်။

[၂]

အနာကျက်သောနေ့တွင် ကိုဆင်၏အသက် လေးဆယ့်သုံးနှစ် ပြည့်ပြီ။ အသားအနာသည် ကောင်းစွာကျက်ပေ၏။ သို့ရာတွင် စိတ်အနာကား ရင်းစ ပြုလာပြီ။

မဖော့သည် ခါတိုင်းကဲ့သို့ ဈေးသို့ တက်သွား၏။ ထိုအခါ သားအကြီးသည် ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ သွားသည်။ သားအလတ်နှင့် သမီးအထွေးတို့သည် အိမ်ရှေ့ မန်ကျည်းပင်အောက်၌ ကစားကြသည်။ ကိုဆင်သည် ကပြင်၌ လက်ဖက်ရည်အဖန် သောက်သည်။ အတန်ကြာသောအခါ ခေါင်းရင်းအိမ်က သားသမီး ခြောက်ယောက်တို့၏ အဖသည် လက်သမားဆွတ္တာကို ထမ်း၍ ထွက်သွားသည်။ ခြေရင်းအိမ်က မယားမီးယပ်သည်မ၏ ယောက်ျားသည် ဓနိခုတ်ရန် ဓားကိုယူ၍ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ လှေဖြင့် ကူးသည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင်အိမ်က အဘိုးအိုပင်လျှင် တဒေါက်ဒေါက်နှင့် ယောက်မ ခုတ်နေသည်။

လက်ဦးတွင် ကိုဆင်သည် လက်ဖက်ရည်အဖန်ကို တစ်ခွက်ပြီး တစ်ခွက် ငှဲ့သောက်ကာ အိမ်ရှေ့၌ ကစားနေကြသော သားနှင့်သမီးတို့ကို ကြည့်၍ ကြည်နူးနေသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်နီးချင်းတို့က တလုပ်လုပ် တရွရွ အလုပ်သွားကြ၊ အလုပ်လုပ်ကြသည်တို့ကို မြင်ရသောအခါ သားသမီးတို့ကို ကြည့်၍ မကြည်နူးနိုင်။ ထမင်းအိုး တည်ရမည်ဖြစ်သော သူ၏အလုပ်ကို သူ သတိရလာသည်။ မေးငေါ့ကြသော မျက်နှာ၊ မဲ့ရွဲ့ကြသော မျက်နှာတို့ကိုလည်း မြင်ယောင်ယောင် ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် ခေါင်းငုံ့နေလိုက်သည်။ ထိုမျက်နှာတို့ကိုကား မမြင်ရ။ သို့ရာတွင် သူ့ဖြစ်ရေး တသီတတန်းကြီးသည် သူ့မျက်စိတွင် ပေါ်လာသည်။ ရှင်လူထွက်သည့်

အခါမှစ၍ ပိုးပဝါ တသသနှင့် လူပေါ်ကြော့ လုပ်လာခဲ့ပုံ၊ မဖော့နှင့် ညားပုံ၊ ကုန်ရှုံးပုံ၊ ခြေသလုံး၌ ဒဏ်ရာရပုံတို့ ဖြစ်သည်။ သူ ဝမ်းနည်းလာ၏။ ရှက်လာ၏။ သည်ဘဝနှင့် သူ မနေချင်၊ သူ ရန်းထွက်ချင်သည်။ သူ တွေးသည်မှာ ရဟန်း ဝတ်ရလျှင် ကောင်းမည်။ ရဟန်းဖြစ်လျှင် သူ ထမင်း အိုး တည်ရတော့မည် မဟုတ်။ ရဟန်းဖြစ်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို သူ မျက်မှောက် ပြုနိုင်မည်။ မယား၊ သားသမီးတို့သည် သူ့ကိုမှီ၍ ကုသိုလ်ရကြမည်။ သူ ကျွတ်ချိန်တန်ပြီ။ သူ ဘုရားဆုပန်မည်။ သူ ရဟန်း ဝတ်တော့မည်။ သူ့ အတွေးကား ဤသို့ပေတည်း။

ဪ...ထမင်းအိုးတည်စရာ ရှိပါသေး၏တကား။ မတည်လျှင် သူ ယနေ့ ထမင်းငတ်မည်။ သူ့သားနှင့် သမီးတို့ ငိုကြလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ကိုဆင်သည် စားဖို့သို့ ဝင်ရလေ၏။ ထိုအချိန်၌ မြို့ဈေးတွင် ဈေးရောင်း နေသော မဖော့သည် ကုန်စိမ်းများကို ရေပို၍ ဆွတ်သည်။ အလေးချိန် ပို၍ စီးလျှင် အမြတ်ငွေ ပို၍ ရစရာရှိသည်။ ရလျှင် ကိုဆင်ဖို့ ဆေးပေါ့လိပ် ကောင်းကောင်း ဝယ်သွားမည်ဟု မဖော့ စိတ်ကူးနေသည်။

ကျွမ်းကျင်သည့်အလျောက် ကိုဆင်သည် ထမင်းကို ကောင်းစွာ ချက်နိုင်သည်။ ကျက်သောအခါ ကလေးများကိုခေါ်၍ မနေ့ညနေက ချန်ထားသောဟင်းနှင့် စားကြသည်။ စားပြီးသောအခါ ကလေးများသည် ဆော့မြဲတိုင်း ဆော့ကြပြန်သည်။ ကိုဆင်လည်း အိမ်ခါးပန်း၌ ခြေတွဲလဲချ၍ ဆေးပေါ့လိပ်ကို လက်ကြားညှပ်ကာ ယခင်အတွေးကို ပြန်၍ ကောက်သည်။ သူ ရဟန်းဖြစ်လျှင် မဖော့အိမ်သို့ နံနက်စောစော သူ ဆွမ်းခံကြွမည်။ မဖော့ ဈေးသို့ မသွားသေးသဖြင့် မဖော့၏ မျက်နှာကို သူ မြင်ရမည်။ သူ့သားသမီးများ၏ မျက်နှာတို့ကိုလည်း သူ မြင်ရမည်။ မဖော့သည် စာမတတ်၊ တရားမတတ်။ သေလျှင် မဖော့ အပါယ်ကျတော့မည်၊ မဖော့ကို သူ သနားလှသည်။ မဖော့ကို သူ တရားပြမည်။

ထိုသို့ တွေး၍ ကောင်းနေတုန်း သားနှင့် သမီးတို့၏ ငိုသံကို ကြား

လိုက်ရာ အတွေးဆက် ပြတ်သွားသည်။ ညီမငယ်က အစ်ကို၏ မျက်နှာကို ကုတ်ဆွဲသဖြင့် အစ်ကို ငိုသည်။ တစ်ဖန် အစ်ကိုက ညီမငယ် ဆံပင်ကို ဆွဲလိုက်သဖြင့် ညီမငယ် ငိုပြန်သည်။

‘နင်တို့ ငါ့ကို အလွန် ဒုက္ခပေးတယ်၊ အိမ်ထဲကို လာခဲ့ကြ။ နင်က သည်တိုင်မှာ ထိုင်၊ နင်က ဟိုတိုင်မှာ ထိုင်၊ မထကြနဲ့’ ဟု ကိုဆင်သည် ကြိမ်းမောင်း၍ နေရာချပေးသည်။ ကလေးတို့သည် မျက်ရည်သုတ်၍ တစ်တိုင်စီမှာ ထိုင်ကြသည်။ ကိုဆင်သည် ထိုင်မြဲနေရာမှာ ပြန်ထိုင်၍ အတွေးကို ပြန်ကောက်သည်။ ကောက်၍ မရတော့ချေ။ အတန်ကြာသော အခါ ကလေးတို့ကို ကြည့်လိုက်သည်။ ကလေးတို့သည် ငိုနေကြသည်။ ကိုဆင်သည် သမ်းချင်လာသည်။

‘ဘယ်ကိုမှ ထ မသွားကြနဲ့၊ တိုင်မှာသာ ထိုင်နေကြရမယ်’ ဟု ပြောပြီးနောက် ကိုဆင်သည် တုံးလုံးလဲ့လဲ့ မျက်စိတို့ကို မှိတ်လိုက်သည်။ ကိုဆင် မျက်စိမှိတ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကလေးတို့၏ မျက်စိများသည် ပွင့်လာကြသည်။ တစ်ယောက်၏မျက်နှာကို တစ်ယောက် ကြည့်သည်။ မျက်စိမှိတ်နေသော ကိုဆင်ကို ကြည့်ကြပြန်သည်။ ကိုဆင် အိပ်ပျော်လျှင် သူတို့ ဆင်းကစားကြလိမ့်ဦးမည်။

မည်မျှ ကြာသွားသည် မသိ။ ကိုဆင် နိုးသောအခါ မဖော့၏အသံ ကို ကြားရသည်။ မဖော့၏ အသံကြောင့်လည်း ကိုဆင် နိုးလာခြင်း ဖြစ်သည်။ မဖော့သည် မန်ကျည်းပင်ပေါ်သို့ မော့ကြည့်၍-

‘ကြည့်စမ်း... ဟဲ့ကောင်လေး ဆင်းခဲ့၊ မြန်မြန်ဆင်းခဲ့။ လိမ့်ကျရင် မခက်ပါလား၊ ညီမလေး ဘယ်မှာလဲ’

‘ဟို ကမ်းနားမှာ’

‘အကျိုးနည်းကုန်ပါပြီတော်။ ကိုဆင်၊ ရှင် သည်လိုပဲ ကလေးတွေကို ပစ်ထားရသလား။ တယ်တော်တဲ့ အဖေပါကလား ရှင်’

ထိုအခိုက် သမီးသည် ရွံ့ပေနေသော လက်များဖြင့် အမေ့ထံသို့

ပြေးလာသည်။ သားသည် မန်ကျည်းပင်ပေါ်မှ ဆင်းလာ၍ မြေပြင်ကို နင်းမိပြီ။

ကိုဆင်သည် ကလေးတို့ကို မျက်စောင်းထိုး၍ ကြည့်၏။ ကလေးတို့ သည် အမေကို ကွယ်နေကြသည်။ ‘ရှေ့... ကိုဆင်၊ ဆေးပေါ့လိပ်’ ဟု မဖော့သည် ပြောပေး ပေး၍ ကလေးများကို စားဖို့ဆောင်သို့ သိမ်းရုံးခေါ် သွားသည်။ ကိုဆင်သည် စားဖို့ဆောင်ဘက်သို့ လိုက်၍ကြည့်သည်။ မဖော့ သည် သမီး၏ လက်များကို ရေဆေးပေးသည်။ ထို့နောက် မိမိဝယ်လာ ခဲ့သော မုန့်ပဲတို့ကို ကလေးတို့အား ထုတ်ကျွေးသည်။ ထို့နောက် ကြမ်းပေါ် တွင် ခြေဆင်း၍ ဆံပင်ကိုဖြေသည်။ ခါးကို ရှေ့သို့ ကုန်းလိုက်သည်။ ထိုအခါ တစ်ထွာသာသာရှည်သော ဆံပင်တို့သည် ရှေ့သို့ ဖားလျားကျလာ၍ ခြေသလုံးပေါ်တွင် ဝဲနေကြသည်။ ‘အမေ ကျောကို တံတောင်နဲ့ ကြိတ်စမ်း’ ဟု ဆိုသဖြင့် သားသည် ပါးစပ်ထဲ၌ မုန့်ကို ကိုက်လျက် အမေကျောကို တံတောင်နှင့် ကြိတ်နေသည်။ ကျောသည် တံတောင်အောက်တွင် ယိုင်ယမ်း နေလေရာ မဖော့ကို ကြည့်ရသည်မှာ သရဲအခြောက်ခံနေရသည်နှင့် တူလှ လေသည်။

ကိုဆင်သည် မဖော့ကို မြင်၏။ သက်ပြင်းကြီးချ၍ “ငါ သင်္ကန်း ဝတ်မှ ဖြစ်မယ်” ဟု အတွေးဟောင်းတွင် အတွေးသစ် လောင်းလိုက်သည်။ သို့ရာတွင် မယားကို တော်တော်နှင့် မပြောဝံ့သေး။ နှစ်သစ်ကူးချိန် ရောက်မှ ပြောဝံ့၍ သူ့အကြံ အထမြောက်သွားသည်။

[၃]

ပြောစဉ်က တစ်လလောက် သင်္ကန်းဝတ်လိုကြောင်း ပြော၍ သင်္ကန်းဝတ် သည်။ သို့ရာတွင် သုံးလနီးပါး ရှိလာပြီ။ ကိုဆင် လူမထွက်သေးချေ။ ကလေးများကို ကြည့်ဖော် ရှုဖော်အဖြစ်ဖြင့် လာရောက်နေထိုင်သော မဖော့၏ ဒွေးလေးသည် သူ့၏သမီးများကို အောက်မေ့လှပြီ။ သူ ရွာသို့ ပြန်ချင်

ပြီ။ တစ်နေ့သောအခါ ဒွေးလေးက ‘ဦးပဉ္စင်း... ဘယ်တော့ လူထွက်မှာလဲ’ ဟု မေးသည်။ ဦးပဉ္စင်းသည် အမေးကို မဖြေ။ သင်္ကန်း၏ အရိပ်အာဝါသ အေးမြကြောင်း အစချီကာ ပါဠိဂါထာများကို ရွတ်၍ တရားဟောလေ တော့သည်။ ဒွေးလေး ခက်ပြီ။ ဒွေးလေး နားသို့ ထိုတရားတော် မဝင်။ သူ့ကို မတရားသဖြင့် အိမ်မှာ ခေါ်ထားသည် ဟု အောက်မေ့၍ စိတ်ထဲတွင် ဒေါသပူန် ထလေသည်။ ဦးပဉ္စင်း ကြွသွားသောအခါ ဒွေးလေးသည် ‘ဟေ့ ရှင်ဖော၊ ငါ ပြန်ချင်ပြီ၊ ညည့်အိမ်မှာ ကျွန်ခံမနေချင်ဘူး’ ဟု မဖော့ကို ကြိမ်းသည်။ မဖော့ကလည်း ဦးပဉ္စင်းကို လူထွက်စေချင်လှပြီ။ တစ်ခါ နှစ်ခါ လျှောက်ကြည့်ပါ၏။ တရားအဟောသာ ခံခဲ့ရသည်။ ဝါလည်း ဝင်လှပြီ။ ဒွေးလေးကလည်း နားပူလှပြီ။

ကြိရာမရသဖြင့် မဖော့သည် သူငယ်ချင်းမတစ်ယောက်နှင့် တိုင်ပင် သည်။ ပြီးသောအခါ နှစ်ယောက်သား တဝါးဝါး ရယ်ကြသည်။

[၄]

ထိုနေ့ နံနက်ခင်းသည် နေရောင်ကြောင့် ဝါထိန်နေသည်။ မန်ကျည်းပင် ထိပ်က ချိုးကူသံသည် ဆက်ကာဆက်ကာ မြည်နေသည်။ မဖော့သည် မြို့သို့ ဈေးရောင်းမတက်၊ အိမ်တွင် ကိုယ်တိုင် ချက်ပြုတ်ကြော်လှော်နေသည်။ ပြီးလျှင် ရေမိုးချိုး၍ သနပ်ခါးလူးသည်။ ခြေအထိ လူးသည်။ မျက်နှာမှာ ခပ်ပါးပါး ခပ်မှုန်မှုန် ရိုက်သည်။ သူ့တစ်ကိုယ်လုံး မွေးကြိုင်နေသည်။ ဆံထုံးကို သေသပ်စွာ ထုံးသည်။ ဆံစု သုံးချောင်းမျှ ရောပေါင်း ထုံးထား သဖြင့် ဆံထုံးနှင့် မျက်နှာတို့သည် အချိုးအစားကျသည်။ မျက်ခုံးကို ကော့နေ အောင် ဆွဲသည်။ နဖူးက မရှိမဲ့ ရှိမဲ့ ဆံစုများကို ခိုတောင်ကျအောင် အတင်းသိမ်း ဆွဲထားသည်။ ကွမ်းဝါး၍ နှုတ်ခမ်းတို့ကို နီစေသည်။ အင်္ကျီ ဖြူဖြူပါးပါးအသစ်နှင့် ပန်းပွင့် အနီရိုက် သရက်ထည်ထဘီ အသစ်တို့ကို ဝတ်သည်။ ကလေး နှစ်ယောက်ကို ဝတ်ကောင်းစားလှ ဆင်ထားသည်။

အိမ်ထဲတွင် အချို့ အိမ်ထောင်ပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်း ထုပ်ပိုးထားသည်။ အိမ်ရှေ့တွင် လှည်းတစ်စီးကို အဆင်သင့် ပြင်ထားသည်။

ဆယ်နာရီလောက်တွင် ဦးပဉ္စင်းသည် အိမ်သို့ ကြွလာ၏။ သူ့နောက်က သူ့သား ကျောင်းသားပါလာသည်။ လျှောက်လာရင်း “ငါ့ကို လူထွက်ဖို့ ပြောကြဦးမှာပဲ” ဟု တွေး၍ စိတ်လေးလာသည်။ အိမ်နားသို့ ရောက်လာ၏။ လှည်းကို မြင်သည်။ အိမ်တွင်းသို့ ဝင်၏။ အထုပ်အပိုးတို့ကို မြင်သည်။ ဒွေးလေးက ပင့်ရာ အိမ်ခေါင်းရင်း၌ ခင်းအပ်သော ဖျာပေါ်တွင် ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေ ထိုင်လိုက်သည်။ မဖော့ကိုကား မမြင်ရသေးချေ။

အတန်ကြာမှ မဖော့သည် ဆွမ်းနှင့် ဆွမ်းဟင်းဗျပ်ကို ချီကာ ထွက်လာသည်။ ညှိုးငယ်သော မျက်နှာကို ငဲ့ထားသည်။ ငဲ့လျက်နှင့်ပင် ဦးပဉ္စင်းအား ဆွမ်းကပ်သည်။ ဦးပဉ္စင်းသည် တစ်ချက်မျှ စောင်းငဲ့၍ ကြည့်၏။ မဖော့ ဖြီးပုံ လိမ်းပုံ ဝတ်ဆင်ပုံတို့ကို မြင်သည်။ တစ်ဖန်ထပ်၍ တစ်ချက်ကြည့်ပြန်သည်။ “ထူးခြားလှပါကလား” ဟု တွေးမိလာသည်။ မဖော့ စားဖိုဆောင်သို့ ပြန်သွားသည်။ ဆွမ်းစားရင်း “မဖော့ ငါ့ကို ဘာကြောင့် မကြည့်ပါလိမ့်” ဟူသော အတွေးနှင့် မဖော့၏ ထူးခြားသော ရူပါရုံတို့သည် ဦးပဉ္စင်း၏ စိတ်ထဲတွင် တဝဲလည်လည် ဖြစ်လာကြသည်။ “ငါ့ကို လူထွက်ဖို့ ပြောမှာပါပဲ။ ငါ့တာဝန်ကတော့ သင်းတို့ကို တရားပြဖို့ပဲ မဟုတ်လား” ဟု ဖြေလိုက်မှ စိတ်ငြိမ်သွားသည်။

ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးပေပြီ။ အချို့ပွဲကို မဖော့ ယူလာပြန်သည်။ ဦးပဉ္စင်းသည် မဖော့ကို တစ်ချက် ကြည့်လိုက်ပြန်၏။ “အလို ...နဖူးမှာ ခိုတောင် များ ချလို့ ပါကလား” ဟု အံ့သြလာသည်။ အချို့ပွဲကို သိမ်းသွားပြန်သည်။ ထို့နောက် မဖော့ ပြန်ထွက်လာ၍ ခပ်လှမ်းလှမ်း နေရာတွင် ခပ်ကျုံ့ကျုံ့ ထိုင်သည်။ ဦးပဉ္စင်းက တရားဟောတော့မည်ဟု ပြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မဖော့သည် ‘ဒွေးလေး... လှည်းဆရာကြီး မလာသေးဘူးလား’ ဟု လှမ်းမေးလိုက်သည်။ ဦးပဉ္စင်း တရားမဟောနိုင်။ လှည်းဆီသို့ လှမ်းကြည့်လိုက်သည်။

ဦးပဉ္စင်းသည် တရားကို စ ရမည့်အစား ‘မဖော့တို့ ဘာများ လုပ်ကြမှာတဲ့’ ဟု မေးသည်။

‘ဦးပဉ္စင်းကြီးကို အားလုံးစုံ လျှောက်ပါရစေ ဘုရား’ ဟု မဖော့သည် ခေါင်းကိုမမော့ဘဲ ပြောသည်။ ‘ဒွေးလေးကလည်း သူ့ရွာကို ပြန်ချင်လှပြီ။ ဒွေးလေးပြန်ရင် တပည့်တော်မမှာ ဈေးကိုလည်း ထွက်ရ၊ ကလေးတွေ ကိုလည်း ကြည့်ရ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ သိပ် ဒုက္ခရောက်ပါလိမ့်မယ်။ ဒုက္ခ မရောက်ရအောင် တပည့်တော်မနှင့် ကလေးနှစ်ယောက်၊ ဒွေးလေးတို့ရွာမှာ ပြောင်းနေပါရစေတော့ ဘုရား။ သားအကြီးကိုသာ ဦးပဉ္စင်းကြီး ကြည့်ရှု ပါဘုရား၊ ဟဲ့...သားလေး...ဦးပဉ္စင်းကြီးနှင့် နေရစ်ပေတော့’

မဖော့သည် ခေါင်းကို မမော့ဘဲ မျက်ရည်စကို သိမ်း၏။ ဦးပဉ္စင်း သည် ဦးပြည်းကို တိမ်းကာ ငေးနေသည်။ မဖော့ ဆက်၍ လျှောက်ပြန် သည်မှာ-

‘ဦးပဉ္စင်းကြီးလည်း တစ်သက်လုံး ရဟန်းဘဝနှင့် နေပါ။ တပည့် တော်မတို့လည်း သင့်သလို ကြည့်နေပါမယ်။ ဦးပဉ္စင်းကြီးရဲ့ ဘဝနဲ့ တပည့် တော်မတို့ရဲ့ ဘဝဟာ ကွာခြားနေပါပြီ။ ဆရာနဲ့ တကာမ အဖြစ်သာ ဆက်ဆံနိုင်ပါတော့မယ်။ တပည့်တော်မမှာလည်း သားသမီးနှစ်ယောက် ရှိနေသေးတော့ တစ်ရွာတစ်ကျေးမှာ အားကိုးအားထားတွေ့ရင် လက်ခံ လိုပါတယ်။ ဟဲ့...ဖိုးနီ၊ ဟိုအထုပ်တွေကို လှည်းပေါ်မှာ တင်လိုက်။ ဒါကြောင့်မို့ အခုကစပြီး ရှင်းအောင် ကိစ္စကို စီမံပေးစေချင်ပါတယ်။ နောင်အခါ စကားအရှုပ်အထွေးဖြစ်ပြီး ရုံးကို မရောက်ပါရစေနဲ့ ဘုရား’ ဟု မဖော့က လျှောက်၏။

‘ဟင်’ ဟု ဦးပဉ္စင်းသည် အာလေးလေးနှင့် မြည်လိုက်သည်။ မဖော့ သည် ခေါင်းကို မမော့တဖော်၊ မျက်နှာကို မဖော့တဖော် ထားသည်။ ဦးပဉ္စင်းသည် သင်္ကန်းကို ဟိုပြင် သည်ပြင် ပြင်သလိုပြု၍ မဖော့၏ မျက်နှာ ကို လိုက်ကြည့်ပြန်သည်။

မဖော့သည် အားတက်လာ၍ ‘ဦးပဉ္စင်းကြီးဘုရား...ယခုလို လျှောက်ထားရတာဟာ နှစ်ဖက်အကျိုးကို ကြည့်ပြီး လျှောက်ထားရခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဦးပဉ္စင်းကြီးလည်း တရားတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့် အားထုတ် နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ တပည့်တော်မမှာလည်း အခြား အားကိုးအားထားကို တွေ့ပါက...’

‘ဟာ...နင်တို့ ဒွေးလေးရွာမှာ ထန်းရည်သမား အလွန်ပေါတယ် ဟ။ ငါ လူထွက်ပါတော့မယ်ဟာ’ ဟု ပြော၍ အိမ်မှ ဆင်းသွားလေ၏။

မဖော့ ကိုဆင်၏မယား ဖြစ်ရပြန်လေသတည်း။

[ဂန္ထလောက၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၃၇]

Return to Main Page